

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 7 (317) | ГОД VIII | 17 ЛЮТАГА 1963 ГОДА | ЦАНА 60 ГР

УЛАДЗІМІР ЮЗВЮК
Сакратар ГП БГКТ

1962 ГОД У ДЗЕЙНАСЦІ БГКТ

Мінулы год меў у дзейнасці БГКТ свае як дадатнія, так і адмоўныя бакі. Традыцыйна прынялося ўжо пры падсумаваннях спачатку гаварыць аб дасягненнях, а потым аб недахопах.

У канцы 1962 года наша таварыства налічвала 3903 члены, якія згуртаваныя былі ў 146 гуртках БГКТ. У параўнанні з папярэднім годам лік членаў узрос на 816 асоб і 14 новых гурткоў. У гэтым напрамку найбольшая праца была праведзена праз праўленне аддзела ў Гайнаўцы, дзе ў БГКТ уступіла каля 300 членаў. Іншыя аддзелы выкарысталі свае магчымасці значна слабей. Актыў іх рэдка выязджаў да гурткоў, часта затрачваў з імі сувязь. У выніку гэтага ў мінулым годзе даволі слаба працавалі многія гурткі БГКТ, а іх члены толькі ў 40—50% маюць аплачаныя складкі.

Кожнае праўленне аддзела правяло канферэнцыю старшынь і сакратароў гурткоў БГКТ. У Дуброве восенню арганізаваны новы аддзел Таварыства. Усе праўленні даволі рэгулярна праводзілі пасяджэнні, мелі планы працы і іх забеспячэнне як з фінансавага, так і арганізацыйнага боку. Трэба адзначыць, што такія праўленні, як у Беластоку, Гайнаўцы, часткова ў Саколцы, Сямяцічах ці Варшаве выказаліся сумленнай працай, якая прынесла плённыя вынікі ў форме арганізавання масавых культурна-асветных мерапрыемстваў, частковай абслугі гурткоў, супрацоўніцтва з мясцовымі ўстановамі і г. далей.

Некаторыя аддзелы БГКТ не выканалі планаў працы. Прэзідыум ГП БГКТ правёў 11 пасяджэнняў, на якіх аналізаваліся формы працы Таварыства, яго бюджэт, справаздачнасць, праца аддзелаў, прамыслова-гаспадарчая дзейнасць і іншыя. Прэзідыум правёў адно пасяджэнне ў бельскім аддзеле і адно ў П-ГП «Бэтэска» ў Варшаве.

Адбылося два пленарных пасяджэнні, з якіх першае было прысвечана працы гурткоў, а другое — справе асветы на беларускай мове.

У мінулым годзе праз радыёвузел паўднёва-усходняй часткі Беласточчыны прачытана 180 пяцімінутных радыёгутарак на беларускай мове. Тэматыка іх была даволі разнастайная: аб працы БГКТ, беларускай літаратуры, сельскагаспадарчых справах, гігіене на вёсцы і г. далей. Найлепш працавалі дыктары ў Дуброве, Гайнаўцы, Саколцы, Мілейчыцах.

Польскае радыё далей кожны панядзелак надавала так зв. «Беларускі магазін». Гэтыя цікава апрацаваныя перадачы выкарыстоўвалі многія радыёвузлы ў паветах. Жыхары гэтых паветаў у гутарках таксама выказвалі пажаданні, каб іх радыёвузлы пачалі трансмітаваць беластоцкія радыёперадачы на беларускай мове.

ГП БГКТ пашырае выдавецкую дзейнасць. Чытачам вядомы орган ГП «Ніва» і дадатак для дзяцей «Зорка». Зараз «Ніва» мае звыш 4000 сталых падпісчыкаў на вёсцы, а таксама ў іншых ваяводствах Польшчы і па-за яе межамі. У 1962 годзе

(Працяг на стар. 4)

ЛЯСНАЯ ПЕСНЯ

Зімою лес маўклівы. У лютаўскія маразы не пачуеш яго адвечнай песні-пошуму. Нават кароны векавых дубоў-волатаў не зварухнуцца. Мароз сцяў жыццё. Ледзяной пячаццю заклеймаваў лясныя незмаўкаючыя губы. Выцягнуліся дрэвы струнка-мі. Астаўбянелі. Маўчаць. Дакранешся да галінкі-пальчыка і трэсне. Як ледзяная сасулька. Абмярцвелая. Нават слязінкі соку не ўроніць. Зімовай раніцай у абмярцвелы лес прыедуць людзі. Па жыццё. Яны нядбайна кінуць пад дубам-волатам свае жалезныя прылады. Скінуўшы рукавіцы, прывычлівым рухам загорнуць самакруткі і, пыхкаючы дымам, абыякава паглядзяць на цельска дуба.

— Гак! Гак! — загрукацяць сякеры па дубавым целе.

— Гак! Га-а-к! — адклікнецца рэха ў дзесятым квартале.

Устрапянецца стары, векавы дуб. Запозна. Ашалелая ад страху вавёрка патрапіць выскачыць з дубовага дупла і далей уцячы ў лес. Ён не.

Цвёрдае цела дуба-волата. Маленькія зубкі стальной пілы цвярдзейшыя.

Шах-шах, шах-шах. Усё глыбей і глыбей уядаецца сталёвая стужка. Да самага сэрца.

Не вытрымаў дуб. Захістаўся. Завіс на момант у паветры і са стогнам бразнуўся вобземлю.

З паваленым лягчэй справіцца. Піла, сякеры, кліны і чалавечыя рукі. Быў дуб — штабелі дроў засталіся. Кавалкі магутнасці. Мёртвыя. Саньмі

(Працяг на стар. 3)

НАШЫ ІНТЭРВ'Ю

Вёску цікавіць палітыка

У кабінеце сакратара прапаганды Паветовага камітэта ПАРП у Саколцы тав. Барыса Нікіцюка вісіць цікавы графік. Ён адлюстроўвае, агульна кажучы, ідэалагічную дзейнасць партыі на Сакольшчыне. Тут запісаны ўсе вёскі павета, да якіх даязджаюць лектары з дакладамі на розныя тэмы.

— З гэтага відаць, што вы распачалі ў павеце сапраўдную ідэалагічную афензіву.

— Ідэалагічная дзейнасць на Сакольшчыне запачаткавана ўжо даўно, — кажа сакратар. — Мо' яна толькі не была такой сістэматычнай, арганізаванай і планаванай, як зараз.

— А як ангажуюцца ў гэтай дзейнасці масавыя арганізацыі, якія існуюць на тэрыторыі павета?

— У канцы мінулага года мы стварылі каардынацыйную камісію, якая арганізуе і кіруе гэтай працай. За апошні час у нас павялічыліся кадры лектараў, якія рыхтуюць даклады і выступаюць з імі ў вёсках. Зараз ёсць у нас 308 сталых лектараў. Пераважная большасць іх гэта актывісты масавых арганізацый, юрысты, настаўнікі, лекары, спецыялісты па сельскай гаспадарцы.

— Ці Аддзел БГКТ у Саколцы бярэ ўдзел у лектарскай працы?

— О, так. Я б сказаў, што БГКТ бярэ актыўны ўдзел у гэтай дзейнасці. Паглядзіце толькі на графік. Тут адзначана, што актывісты таварыства толькі ў канцы мінулага года правялі ў павеце звыш 10 дакладаў на розныя тэмы. Я асабіста, будучы ў Сакалдзе і Лазнях, чуў выказванні людзей на тэму праведзеных дакладаў і самых лектараў. Хваляць. Дамагаюцца, каб часцей прыязджалі.

— Ці на тэрыторыі павета ёсць пастаянныя лектарскія пункты?

— Так. У кожнай грамадскай радзе. Нашыя лектары пастаянна даязджаюць у звыш 70% вёсак павета. Напрыклад, у канцы мінулага года яны арганізавалі 73 даклады на розныя тэмы, на якіх пабывала звыш 5000 людзей.

— Якія тэмы карыстаюцца найбольшым зацікаўленнем сярод насельніцтва?

(Працяг на стар. 5)

ПЕРАВАРОТ У ІРАКУ

Толькі чатыры з паловай гады існаваў урад генерала Касема ў Іраку. Варта сёння крыху спыніцца над гэтым мінулым перыядам. Дык вось генерал Абдэль Керым Касем захапіў уладу ў ліпені 1958 года пасля звяржэння караля Фейсаля II. Гэты дзяржаўны пераварот адбываўся тады пад лозунгам панарабскага нацыяналізму. Пераварот падтрымалі армія і прагрэсіўныя палітычныя групоўкі. У выніку, звяржэнне манархіі і адарванне Ірака ад рэакцыйнай Іарданіі аказаліся магутным ударам для заходніх дзяржаў, якія чэрпалі вялікія даходы з іракскай нафты. Гэты ўдар аказаўся тым больш балючы, што Ірак выступіў з т.зв. Багдадскага пакту, накіраванага супраць сацыялістычных дзяржаў.

Здавалася, што пачатковы перыяд улады генерала Касема прынясе ва ўнутранай палітыцы сур'ёзныя зрухі ў прагрэсіўным духу. Генерал Касем абяцаў жа правядзенне сельскагаспадарчай рэформы і ліквідацыю канцэсій заграмічных нафтавых манаполій. Аднак большасць гэтых абяцанняў не была здзейснена.

Міналі гады і генерал Касем штораз больш меў турбот. Аказаўся проста дрэнным палітыкам. З аднаго боку ён рашуча выступіў супраць прыхільнікаў прэзідэнта Аб'яднанай Арабскай Рэспублікі Насэра, а з другога — пачаў праследваць камуністаў і другія прагрэсіўныя групоўкі. Такім чынам Касем пазбавіў сябе падтрымкі з боку самых шырокіх грамадскіх колаў, на якіх мог бы абаперці сваю палітыку. Хацеў сам стаць правадыром на падабенства Насэра. Палітыка Касема была таксама накіравана супраць курдаў, складаючых 20% жыхароў Ірака. Генерал выступіў супраць аўтаноміі Курдыстану. Гэта і прывяло да ўзброенага паўстання курдаў. Яно ў выніку вельмі пахіснула прэстыж Касема.

Другім элементам, аслабляючым палітычнае значэнне Касема, было яго варожае стаўленне да Насэра. Гэта ўсё павінна было выклікаць у гэтай арабскай краіне, якая імкнулася да аб'яднання, сільную апазіцыю. Аб наяўнасці яе ён меў аказію пераканацца ўжо ў 1959 годзе. У Масулі тады дайшло да путча генералаў, прадстаўляючых панарабскія імкненні. Праўда, гэты путч быў зліквідаваны, аднак Касем не здолеў зліквідаваць ў войску апазіцыі.

Урэшце Касем скампраміатаваўся ва ўсім арабскім свеце, калі намагаўся ў мінулым годзе прылучыць да Ірака багаты нафтай шэйкачат Кувейт. Тады супроць Касема выступілі ўсе арабскія дзяржавы і можна было адчуць, што будучае нічога добрага яму не рыхтуе. Так і сталася. Тыдзень таму назад Касем страціў не толькі ўладу, але і галаву. У Іраку перамаглі генералы, прыхільна настроеныя да Насэра. На чале новай улады стаў палкоўнік Арэф. Гэта той самы чалавек, які ў 1959 годзе кіраваў паўстаннем у Масулі, а пасля атрымаў смяротны прыгавор. Аднак удалося яму пазбегнуць кулі, таму што яго памілаваў Касем. Затое зараз Арэф шчодра Касему адплаціў.

Сёння яшчэ не можам шмат чаго сказаць аб перавароце, які адбыўся ў мінулую пятніцу. Аднак першыя крокі і рашэнні новай ўлады гавораць, што путч мае пранасэраўскі характар, хаця б нават і не быў праведзены пры егіпецкай дапамозе. Гэты путч не з'яўляецца вялікай перамогай для прагрэсіўных сіл. Касем, напрыклад, не хацеў каб была легальнай камуністычная партыя. Зараз відаць, што тая самая палітыка будзе і далей працягвацца. Адказ на іншыя пытанні прынясе нам бліжэйшая будучыня, у якой не дэкларацыі, а канкрэтныя мерапрыемствы будуць мець акрэсленую вартасць.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

ВЕСТКІ з БССР

ПОПЕЛ СТУКАЕ У СЭРЦЫ

Чацвёрты месяц у заходнегерманскім горадзе Кобленцы праходзіць судовы працэс па справе былых супрацоўнікаў паліцыі бяспекі і СД Хойзера, Дзільке, Шлегеля і іншых эсэсаўцаў што зрабілі ў 1941—1944 гадах злачынствы на тэрыторыі Беларусі. Але ніводзін сведка з Савецкага Саюза не прысутнічае на гэтым працэсе. Савецкім сведкам — ахвярам фашызма і юрыстам не далі віз для паездкі ў ФРГ.

30 студзеня ў Цэнтральным Доме літаратараў у Маскве адбылася прэс-канферэнцыя, наладжаная аддзелам друку МЗС СССР разам з Міністэрствам замежных спраў Беларусі, на якой выступілі перад савецкімі і замежнымі журналістамі (прысутнічала каля 600 асоб) сведкі — відавочцы злачынстваў фашысцкіх акупантаў у Беларусі і савецкія юрысты.

Выступіў на гэтай канферэнцыі таксама Максім Танк. Падаем яго выступленне за маскоўскай «Литературной газетой».

МАКСІМ ТАНК

ВЫ АДКАЖАЦЕ

«Не магу зразумець, — сказаў у сваім інтэрв'ю карэспандэнту гамбургскай газеты «Die Welt» вядомы нямецкі пісьменнік Рэмарк, — чаму старыя гітлераўскія злачынцы ўсё яшчэ знаходзяцца на кіруючых пасадах... Можна зразумець, што немцы пад уладай нацыстаў не маглі бунтаваць. Але цяжка зразумець, што тых, хто пакрыў ганьбай свой народ, усё яшчэ бароняць, ахоўваюць і адносяцца да іх з сімпатыяй».

Так. Іх усё яшчэ працягваюць ахоўваць, і да іх не толькі адносяцца з сімпатыяй, ім выплачваюць пенсіі, а тых, хто быў асуджаны, датэрмінова вызваляюць з турмаў.

Ці ж не боязню выкрыцця злачынцаў і іх памочнікаў з'яўляецца адмова ў выдачы віз уладамі ФРГ савецкім грамадзянам — сведкам і юрыстам — на паездку ў Кобленц для ўдзелу ў праходзячым там судовым працэсе?

Мы ведаем, што толькі сусветная грамадская думка, патрабаванне мільёнаў людзей, у чые сэрцы стукае попел замучаных, расстраляных ахвяр фашызму, прымусілі боннскую Феміду пасадзіць на лаўку падсудных ката Хойзера і некаторых іншых злачынцаў, якія арудавалі ў Беларусі, на тэрыторыі, якая, згодна з планам «Ост», павінна была ўвайсці ў склад гітлераўскай імперыі, а 75 працэнтаў насельніцтва падлягала высяленню ... родных мясцін, апошнія ж — анямечанню.

Выконваючы гэты страшэнны план, гітлераўцы, накшталт К. бе. Хойзінгера, Хойзера і іншых заняліся фактычным планамерным знішчаннем народаў Беларусі. За час акупацыі рэспублікі фашысты знішчылі звыш 1 мільёна 400 тысяч чалавек, адправілі на катаржныя работы ў Германію 380 тысяч, разбурылі і спалілі тысячы вёсак і гарадоў...

...Злачынствы, учыненыя на нашай шматпакутнай беларускай зямлі, не могуць быць забыты і выбачаны. Тыя, хто сёння на лаўцы падсудных у Кобленцы, павінны панесці заслужанае пакаранне. Гэтага патрабуюць мільёны загінуўшых нявінных людзей.

Але справядлівай адплаты не павінны пазбегнуць і тыя злачынцы, якія чамусьці сёння выступаюць у ролі сведкаў, і тыя, чые прозвішчы замоўчваюцца. Гэтага не павінны пазбегнуць і здраднікі беларускага народа — беларускія нацыяналісты — каты Станкевіч Станіслаў і Сянько Уладзімір.

Ад імя свайго народа

(Працяг на стар. 7)

Спорт

Паў яшчэ адзін бар'ер магчымасцей чалавека. У спартыўнай зале горада Лахці фінскі шаставік Пенці Кустаа Нікула пераадолеў нераступны дагэтуль рубеж пяці метраў. Зрабіў гэта па-майстэрску. Ён на працягу адных спаборніцтваў тройчы адчараваў вышыню, аб якой марылі тысячы спартсменаў. Рэкорд — 5 м 10 см узяў у першай спробе.

Не малую ўвагу прыцягвае да сябе і невялічкі японскі гарадок Каруідзава. Тут ад 21 па 24 лютага адбудуцца канькабежныя чэмпіянаты свету сярод мужчын і жанчын. Выступяць канькабежцы 21 краіны, сярод іх беларус Эдуард Матусевіч.

А што чуваць у беларускім футболе? Мінскае «Дынама» ў манежы рэспубліканскага Дома фізкультуры рыхтуецца да бітвы на зялёных стадыёнах. У асноўным шліфуецца тэхніка. У канцы лютага каманда выедзе для далейшай падрыхтоўкі да сезона на Каўказскае ўзбярэжжа Чорнага мора, дзе правядзе некалькі кантрольных матчаў. У будучым сезоне беларусы будуць гуляць па бразільскай сістэме. Склад каманды? Большасць ігракоў выступала за каманду «Беларусь», але прыбыло і папаўненне: з беларускіх калектываў, а таксама з-за межаў рэспублікі.

У беластоцкім спорце нічога новага. Валейбалісткі (АЗС) выйгралі далейшыя дзве сустрэчы, а валейбалісты («Гвардыя» і «АЗС») такі ж лік чарговых сустрэч прайгралі. Нічога тады дзіўнага, што ў традыцыйным плебісцыце «Беластоцкай газеты» на 5 найлепшых спартсменаў Беласточчыны першае месца заняла валейбалістка Ева Далматаў. Справядліва!

Аут

Хроніка БГКТ

■ Беларускае таварыства ад 1-га лютага перастала весці гаспадарчую дзейнасць. Існуючыя прадпрыемствы таварыства ператварыліся ў спулдзельні працы. У сувязі з гэтым 2-га лютага выязджаў у Варшаву прэзідыум ГП БГКТ і абмяркоўваў гэтыя справы.

■ 3 лютага існуючы пры ГП БГКТ калектыў песні і танца супольна з эстрадай «Лявонiха», далі канцэрт у Моньках і Ганёндзу.

■ 4 лютага ў Беластоку адбылася нарада старшынь, сакратароў і скарбнікаў аддзелаў БГКТ супольна з інструктарамі і кіраўнікамі Галоўнага Праўлення. Былі абмеркаваны напрамкі далейшай дзейнасці аддзелаў.

■ Нядаўна аддзел БГКТ у Саколцы арганізаваў навагоднюю ёлку для дзяцей актыву БГКТ. Дзед Мароз усіх дзяцей абдзяліў падарункамі. Пасля ёлкі адбылася танцавальная вечарынка.

■ Аддзелы БГКТ у Мілейчыцах і Бельску на апошніх сваіх пасяджэннях абмеркавалі дзейнасць за 1962 год і апрацавалі планы працы аддзелаў на 1963 год.

■ Нядаўна гарадскі аддзел у Беластоку і Гайнаўцы арганізавалі вечарыны, прысвечаныя 100 гадавіне студзеньскага паўстання.

■ Нядаўна ў вёсцы Лука арганізаваўся гурток БГКТ. Старшынёй гуртка з'яўляецца зараз Мікола Анцутко. Праўленне апрацавала план працы на 1963 год. У гэтым сходзе ўзяў удзел старшыня павятовага аддзела БГКТ у Гайнаўцы Васіль Дзун.

■ 7 лютага Аддзел БГКТ у Гайнаўцы ў Доме настаўніка арганізаваў вельмі ўдалую вечарынку, у якой удзельнічала больш 100 чалавек. Атракцыяй вечарыны была «Згадуй-згадуля». Пытанні ў «Згадуй-згадулі» датычылі жыцця СССР, дзейнасці БГКТ і геаграфіі. Першае месца ў «Згадуй - згадулі» заняў інжынер Алесь Сланіцкі.

■ Гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку на месяц люты атрымаў ад ТППF-у 120 карнетаў на савецкія фільмы і распаўсюдзіў іх сярод членаў БГКТ.

ДВА ТАЙНІКІ?

Ад часу вяртання Аскера і нарады ў генерала Лыкава прайшло тры тыдні. І вось Лыкаў зноў слухае даклад маёра Керымава.

Аскер расказаў аб допытах лейтэнанта Шульца, обер-яфрэйтара Герберта Ланге і іншых, аб гутарках з Георгам Хоманам.

— Вывады, — сказаў Лыкаў, калі Аскер скончыў.

— Георг Хоман гаворыць праўду.

Лыкаў нейк дзіўна паглядзеў на афіцэра, пазваніў.

Увайшоў ад'ютант.

— Што, прыбыў палкоўнік Чыстаў? — спытаў Лыкаў.

— Так, таварыш генерал. Ён тут і чакае.

— Запрасіце.

45

Увайшоў Чыстаў. Гэта быў высокі, худы чалавек год шасцідзесяці пяці.

— Далажыце нам аб тайніку з архівамі, — сказаў Лыкаў.

Чыстаў адкашляўся ў кулак і пачаў.

— Паўгода назад мы даведаліся, што з РСХА (галоўнае імперскае ўпраўленне бяспекі ў гітлераўскай Германіі — рэд) разаслана ва ўсе органы гестапа, абверы, СД і СА вельмі важная дырэктыва. Дырэктыва загадвае гэтым арганізацыям, а таксама альгемайнэ СС (агульная СС—рэд), вафэн СС (войскі СС — рэд), фэрфюгунгструпен СС (спецыяльныя атрады СС — рэд.) і злучэнням «Тотэн копф» («Мёртвая галава» — злучэнні СС, якія займаліся асабліва важнымі і карнымі аперацыямі — рэд) прыняць усе меры, каб архівы іх былі захаваны і ні ў якім выпадку не трапілі ў рукі праціўніка. Пры эвакуацыі з усходу архівы трэба пад строгай аховай накіраваць у вызначаныя пункты, дзе яны павінны быць сістэматызаваны і ў спецыяльных металёвых скрынях здадзены на тайнае перахоўванне. Дзе, у якіх пунктах і пад чыім кіраўніцтвам створаны гэтыя тайнікі, колькі іх і што яны сабой уяўляюць — мы не змаглі яшчэ ўстанавіць.

— Пэўныя звесткі атрымалі толькі месяцаў два з палавінай назад, — сказаў Лыкаў. — Пры чым аб адным толькі тайніку, а іх, праўдападобна, некалькі.

— У Остбургу? — спытаў Аскер.

46

— Остбург? — Палкоўнік Чыстаў здзівіўся. — Справа аб іншым месцы. Яно на левым беразе Эльбы.

— На якім? — перапытаў Аскер.

— На левым, гэта значыць на заходнім. Дакладней, не на самым беразе, а крыху збоку.

— Мясцовасць?

— Карлслуст, — сказаў Чыстаў.

— Ці магу я ведаць крыніцу, з якой вы ўзялі гэту вестку? — спытаў Аскер.

— Крыніца — гэта наш разведчык, які дзейнічае па-суседску, — сказаў палкоўнік.

Аскер устаў, падышоў да карты Еўропы, якая займала адну са сцен кабінета, прылажыў лінейку, потым вярнуўся.

— Усяго сто пяцьдзесят кіламетраў, — сказаў ён. — Толькі сто пяцьдзесят кіламетраў аддзяляе Остбург ад Карлслуста. Два тайнікі ў суседніх гарадах... Дзіўна.

— Архівы шукае спецыяльная група, — працягваў Чыстаў. — Яна ў Карлслусце, дзейнічае актыўна. Выявіўся раён размяшчэння аб'екта. Гэта ўсё. Далей група не можа прасунуцца ні на крок. Контрразведка ездзь яе не чамадала. Цяпер там усе насцярожаны, і найменшая памылка можа прывесці да катастрофы.

— Выбачайце, калі гэта здарылася? — Аскер неспакойна заёрзаў на крэсле.

47

ЛЯСНАЯ ПЕСНЯ

(Працяг са стар. 1)

давязуць іх у вёску, фабрыку. Каб падтрымаць жыццё. Ад дубовых пален печ доўга цяпло трымае. Мароз не страшны. Мэбля трывалая.

У лесе, як успамін па волаце застаўся пень. Забыты. Людзі даканалі свайго. Зімою больш сюды не прыедуць. Хіба толькі дзікі вяпрук, шукаючы ежы, падкавырне рылам. Дубовыя карэнні глыбока сягаюць у мацізямельку. Не вырве. Аб дзікавай слабасці ніхто не пачуе. Пень будзе маўчаць. Як пень. Бо каму ж ён патрэбны?

Вясною, калі цёплыя праменні сонейка зноў разбудзяць да жыцця прыроду — лес ажыве. Мо' і сюды прыдуць людзі з маленькімі саджанцамі. З жыццём. На дубовым пні прысядзе ляснік і, выняўшы з сумкі сваю зашмальцаваную кніжку, запіша дату пасадкі. Лес будзе шумець. Будзе спяваць сваю адвечную песню аб смерці дуба-волата. Аб нараджэнні новага лесу. Аб жыцці.

В. БАРШЧЭЎСКІ

Здымкі Г. РАГАЗІНСКАГА і М. ТАРАСЕВІЧА

НАС ЗВАЛІ ПОЛЬШЧАЙ „Б"

Значыць горшай, другараднай, адсталай. І ўсё гэта была праўда. Такімі мы былі ў параўнанні з Польшчай «А». Але ў калішніх умовах мы не мелі магчымасці быць іншымі. Цяпер падымаемся. Пашыраем крокі, каб ісці ў нагу з Пазнаньскім, са Шлёнскам. Цяжка даганяць, але адлегласць усё бліжэйшая.

А ўсё ж-такі. Ёсць яшчэ Польшча «Б» ці яе няма? Польшча «А» таксама не стаяла на месцы. Таму астаткі Польшчы «Б» яшчэ сядзяць, і мо' найбольш у псіхіцы людзей.

Конкурс папулярнага тыднёвіка «Палітыка» меў тэму: «Яе звалі Польшчай «Б». Трэба было паказаць гэтую даўнюю Польшчу «Б» у сучасным перыядзе. Паказаць, што і як яна робіць, што зрабіла, каб выраўняць рады.

У «Палітыцы» былі надрукаваны два рэпартажы з Беласточчыны — з Фаст і з Гайнаўшчыны. Але вось выйшла кніга «Дымісія для Анёла», у якой знаходзім больш багаты плён конкурсу, таксама і з Беласточчыны. Знаходзім тут акрамя ўспомненых двух рэпартажаў яшчэ чатыры: з Сямяціч, з Чорнай Беластоцкай, з самога Беластока і з Замброва. Усе яны, напэўна, цікавыя, і многія ў шматлікіх месцах робяць патрасаючае ўражанне, іменна падкрэсленнем тых моцных астаткаў Польшчы «Б». Журналіст шукаў (і знаходзіў) новае, але і старое, адсталае, якое яшчэ ў нас так густа рассеяна, не мог абмінуць. Яно нервавала. Да такой катэгорыі хочацца аднесці асабліва два рэпартажы: «Багатыя людскія залежы» — Андрэя Магдоня аб Сямяцічах і «Пачатак новай фатаграфіі» — Войцеха Адамецкага аб нашай сталіцы, Беластоку. Найгорш, што і Магдонь і Адамецкі маюць рацыю. Вобраз Беластока выйшаў у Адамецкага, праўда, надта бледны, скупы. Якніяк гэта ўсё ж-такі вялікі горад, разбудоўваецца, правільней, перабудоўваецца вельмі бурна. Новы Беласток вырастае з заду струхлелых курных хацінак, абдрапаных бязбокіх даваенных мураваначак. І яны даслоўна засланяюць перад вачыма новыя вялікія будоўлі. Але Адамецкі трапна заўважыў іншае, тое, што перашкаджае Беластоку стацца культурна - інтэлектуальным цэнтрам на падабенства іншых сталіц ваяводстваў. Гэта — мяшчанства. Усюды. Яно, як чорная хмара, вісіць над горадам і хоць Беласток налічвае 120 тысяч жыхароў, усё яшчэ застаецца пляткарскім, дробнамяш-

(Працяг на стар. 5)

БЕЛАРУСЫ Ў СТУДЗЕНЬСКІМ ПАЎСТАННІ

ВІНЦУК ДУНІН — МАРЦІНКЕВІЧ

У сотую гадавіну паўстання 1863 года спрабуем адказаць на пытанне, якое дачыненне да яго меў лепшы прадстаўнік беларускага грамадства Вінцук Дунін-Марцінкевіч.

Заглянем у цікавы дакумент, які знаходзіцца ў Цэнтральным дзяржаўным гістарычным архіве Літоўскай ССР. Гэта следчая справа, якая датычыць удзелу В. Дуніна-Марцінкевіча ў паўстанні 1863 года. На вокладцы яе чытаем: «Следчая справа Часовага палявога аўдытарыята Віленскай ваеннай акругі аб калежскім рэгістратару Вікенцію Марцінкевічу. Пачата 8 кастрычніка 1865 г. — скончана 12 сакавіка 1870 г. На дваццаці васьмі аркушах».

Гэты матэрыял шырока скарыстаў у сваёй публікацыі беларускі даследчык Генадзь Кісялёў у майскім нумары «Полымя» ад 1961 года. Мы ж толькі звернем увагу на некаторыя найбольш характэрныя моманты.

Як вынікае са «Справы», паэт быў арыштаваны ў кастрычніку 1864 года ў Свіры, Свянцянскага павета, і пад канвоем прывезены ў мінскі астрог. Падазронасць царскіх улад выклікалі частыя раз'езды Марцінкевіча ў 1860—1862 гг., калі ён бываў на Ковеншчыне, Віленшчыне, Віцебшчыне і заглядаў нават у Вільню і Пецярбург. У пачатку 1864 года гродзенскі губернатар Скварцоў, звяртаючыся ў цыркуляры да ваенных начальнікаў, адзначаў, што паэт пераапрануты ў сялянскую вопратку наведвае вёскі і там цкуе іх жыхароў супроць урада. У гэтым цыркуляры прыпісваецца таксама Дуніну-Марцінкевічу аўтарства антыдзяржаўнага твора «Гутаркі старога дзеда», які заклікаў сялянства да падтрымкі паўстання. Аднак была яшчэ адна важная прычына, якая ва ўяўленні ўлад спалучала паэта з паўстаннем. Гэта менавіта дзейнасць яго сям'і, а асабліва дачкі Камілы.

Шматлікія гістарычныя і мемуарныя крыніцы сведчаць, што Каміла разгортвала на пераломе 50-х і 60-х гг. надзвычай энергічную антыдзяржаўную дзейнасць. Яна гуртавала ў сваім доме ў Мінску рэвалюцыйна настроеную моладзь, прымала ўдзел у вулічных дэманстрацыях, аказвала матэрыяльную дапамогу зняволеным паўстанцам, а намат рабіла захады вакол набывання зброі. Нездарма жандармскі палкоўнік у Мінску Рэйхарт даў наступную характарыстыку Камілы ў 1861 годзе: «Шкодная гэта дзяўчына Марцінкевіч... Ад нараджэння ёй 26 год, характару дзёрзкага і рашучага, а ідэі пераняла ад бацькі...» У гэтым жа самым заяўленні Рэйхарта выказваецца меркаванне, што Марцінкевіч у час сваіх раз'ездаў, асабліва па Віцебскай губерні, пашырае рэвалюцыйныя ідэі.

У «Следчай справе» знаходзім паказанні старасты Станіслава Клімовіча і сямі сялян, якія заявілі, што ў фальварку Марцінкевіча «Люцынка» адбываліся ў 1862 годзе сходы і спяваліся забароненыя гімны, а перад Вялікаднем 1863 года ўдзельнікі

(Працяг на стар. 4)

— Зы пытаеце, калі здарылася ўскладненне і немцы ўстрывожыліся? — перапытаў палкоўнік.

— Так.

— Дзён сорак назад...

— А што, — задаў пытанне Аскер, — ці ж цяжка архівы вывезці і ў нейкім іншым месцы пабудаваць новы тайнік?

— Мы прадбачылі такую магчымасць і сочым за транспартам. Да таго ж архівы, аб якіх ідзе гутарка, — гэта сотні вялікіх скрынь. Перакінуць калону машын з такім ладункам непрыкметна для варожай разведкі, якая знаходзіцца ў гэтым раёне і спецыяльна палюе за гэтымі архівамі, наўрад ці магчыма. Немцы паразумнелі ў параўнанні з тым, як дзейнічалі ў першы перыяд вайны. Цяпер яны далёкія ад таго, каб недацэньваць сілы і магчымасці савецкай разведкі.

Генерал падзякаваў Чыставу. Той развітаўся і выйшаў.

НОВАЕ ЗАДАННЕ

— Ну, — сказаў Лысаў, калі ён і Аскер засталіся адны, — што вы аб усім гэтым скажаце?

Аскер маўчэў.

— Гаварыце ж, — усміхнуўся Лыкаў.

48

— І ўсё ж я веру перабежчыку Хоману, — ціха сказаў Аскер.

— Цікава, — сказаў Лыкаў.

— Таварыш генерал, ён ні на гран не выгароджвае сябе, насупраць — часта гаворыць рэчы, якія толькі могуць пашкодзіць яму. Гаворыць і разумее, што дзейнічае сабе на шкоду. А да гэтага яго ніхто не прымушае. Могуць сказаць: гэта, прыём, прымяняючы які, паддоследны хоча выклікаць прыхільнасць да сябе следчага, каб той паверыў яго далейшым паказанням. Але такі прыём добры толькі ў адным выпадку, калі злачынца ведае, што следства мае магчымасць праверыць яго паказанні. А Хоман і не падазрае, што ў нашых руках і лейтэнант Шульц, і обер-яфрэйтар Ланге, і шматлікія іншыя з тых, з кім ён служыў.

— Добра, — сказаў Лыкаў, — мы ўмовіліся, што верым Хоману... Ну, а як быць з тым, што дакладваў палкоўнік Чыстаў? Ёсць у нас падставы не верыць яму і яго людзям?

— Няма, таварыш генерал.

— І ў мяне такіх падстаў няма.

Наступіла паўза. Аскер і Лыкаў сядзелі ў задуменні.

— Магчыма, тайнікі ёсць і ў Остбургу і ў Карлслусце, — працягваў генерал. — Здагадка пры да-

49

ных абставінах праўдападобная. Але пакуль я не магу яе прыняць. Стрымліваюць дзве прычыны. Першая: гарады надта блізка размешчаны, каб быў сэнс двойчы рабіць адну і тую ж вялікую работу... я маю на ўвазе пабудову тайніка. І другая прычына: даныя палкоўніка Чыстава аб тайніку на дзіва падобныя на даныя Хомана і арыштаванага ў Баку агента. Напрашваецца думка: ці не ідзе ў гэтых двух выпадках гутарка аб адным і тым самым сховішчы? Ноччу я дакладваў начальству. Мяне спыталі: «Ці не варта пайсці на рызыку і групу, якая працуе ў Карлслусце, накіраваць на Остбург?» Я не лічу гэта магчымым. Мы прыйшлі да вываду заслаць у Остбург разведчыка. Няхай ва ўсім разбярэцца на месцы.

Аскер хацеў устаць. Лыкаў спыніў яго.

— Вам давядзецца ехаць, таварыш Керымаў... Распрацоўкай аперацыі па закідцы вас у Остбург ужо займаюцца. Усё гэта даручана Рыбіну.

— Ясна.

— Заданне складанае, таму ў дапамогу палкоўніку Рыбіну я падключыў і групу палкоўніка Чыстава. Але, магчыма, у вас складзецца свой план пранікнення ў Остбург? Падумайце і далажыце. Скажам, дзён праз тры.

(Працяг за тыдзень)

50

1962 ГОД У ДЗЕЙНАСЦІ БГКТ

Працяг са стар. 1

выдадзены зборнік вершаў Алеся Барскага «Белазежскія матывы», у лістападзе выйшаў «Беларускі каляндар» на 1963 год, закончана падрыхтоўка цікавай кніжкі для дзяцей «Мой родны кут». Вялася падрыхтоўка артыкулаў да навуковага зборніка.

У галіне асветы праца вялася ў двух напрамках: супрацоўніцтва з настаўнікамі і школьнымі ўладамі ў навучанні дзяцей і арганізаванне розных форм асветы для дарослых.

Актыў і працаўнікі БГКТ наведвалі школы, у якіх навучаецца беларуская мова, абслугоўвалі настаўніцкія канферэнцыі (асаблівай папулярнасцю карыстаўся даклад Паўлючука аб педагагічных аспектах навучання беларускай мовы), удзельнічалі масава ў школьных святах, як заканчэнне і пачатак школьнага года і г.д. ГП аказвала школьным уладам дапамогу ў наборы ў ліцэі, настаўніцкія студыі. Супольна з Кураторыумам у Беластоку праведзены рэцытатарскі конкурс, шмат іншых конкурсаў, папулярызуючых веды аб роднай мове і літаратуры. На выгодных умовах праведзена 26 экскурсій у Варшаву, Кентшын, Белавежу.

У галіне асветы дарослых найбольшыя дасягненні мела лектарская група ГП. У пяці паветах было арганізавана 20 сталых лектарскіх пунктаў, у якіх адбылося звыш 60 занятхаў. У сярэднім прысутнічала на занятках ад 40 да 60 асоб. Вялікую зацікаўленасць насельніцтва выклікалі гутаркі аграномаў, заатэхнікаў, механізатараў сельскай гаспадаркі, парады праўніка, даклады лекараў і іншыя.

Праведзена 65 сустрэч мясцовых паэтаў і празаікаў, членаў літаб'яднання «Белавежа» з насельніцтвам і школамі. У час сустрэч часта завязвалася жывая, сардэчная дыскусія, прадаваліся кніжкі, выдадзеныя ГП БГКТ.

Бібліятэкі аддзелаў Таварыства мелі 7060 кніжак. З гэтага звыш 80% складаюць кніжкі на беларускай мове. У мінулым годзе закуплена 1020 кніжак і каля 500 кніжак атрымана з Мінска. Адзначана звыш 4200 выпазычэнняў пры 700 сталых чытачах. Не ва ўсіх аддзелах кніжкі на роднай мове карысталіся аднолькавай папулярнасцю. Так, напрыклад, гарадская бібліятэка ў Беластоку мела 330 сталых чытачоў, а бібліятэка аддзела ў Міхалове — 39.

Несумненна, што вышэй прыведзеныя даныя сведчаць аб пачытнасці кніжкі на роднай мове. Насельніцтва значна больш карыстаецца грамадскімі бібліятэкамі, а яшчэ больш школьнымі. Аднак папулярнасць кніжак на беларускай мове яшчэ невялікая і расце яна вельмі павольна.

Значных дасягненняў дабілася БГКТ у галіне развіцця аматарскага руху. У канцы мінулага года працавала 98 мастацкіх гурткоў, якія мелі рэпертуар на беларускай мове. З гэтага ліку каля 50% складалі драмгурткі. Такая зацікаўленасць мастацкім рухам не выступае ў іншых частках нашага ваяводства. Памінаючы ўсе яго недахопы і крытычныя заўвагі друку ці радыё, трэба адзначыць, што з'ява гэта сярод нашай меншасці мае толькі дадатняе значэнне. Не хапае сіл, каб аказаць усім удзельнікам гэтых гурткоў адпаведную дапамогу. Восенню ГП правяло тры чарговых культурна-асветных курсы, на якіх справы аматарскага руху займалі віднае месца, а адзін тыднёвы курс быў прысвечаны выключна навуцы песняў, танцаў, музыкі, якім курсанты былі найбольш задаволены. Удзельнікі эстраднай групы «Лявоніха» далі 144 інструктарскіх выездаў у гурткі. Водгукі аб гэтых выездах былі вельмі добрыя.

Многія аматарскія гурткі дабіліся высокага мастацкага ўзроўню (Скупава, Пілікі, Баршчэва, Курашава) і занялі на аглядзе першыя месцы. Зараз яны ўсе рыхтуюцца да новага агляду і да ўдзелу ў фестывалі ў Варшаве, які плануецца на май бягучага года. Усім мастацкім гурткам ГП БГКТ перадало бясплатна рэпертуар. Выдадзены два рэпертуарныя дадаткі да «Нівы» і некалькі пазіцый на шапірографе. Зараз шмат гурткоў рыхтуецца да аглядаў, а пасля (май гг.) да ўдзелу ў фестывалі аматарскіх гурткоў нацыянальных меншасцей у Варшаве.

Калектыў песні і танца ГП БГКТ у Беластоку ў мінулым годзе даў толькі 11 канцэртаў. У І-ым паўгоддзі ён амаль не выступаў, рыхтуючы новую праграму.

Эстрадная група «Лявоніха» дала 262 канцэрты, якія аглядала 46870 асоб. (Шырэй аб працы «Лявоніхі» глядзі ў нумары «Нівы» з 30.XII.62 г.).

Правялася даволі вялікая праца шляхам арганізавання выставак БГКТ. На працягу года выстаўкі экспанаваліся ў звыш 160 пунктах. У асноўным былі гэта фотавыстаўкі, выстаўкі з жыцця БГКТ, дзіцячага малюнка, народнай вышыўкі, малярства мясцовых мастакоў - аматараў Г. Бібілы, А. Хомчыка, А. Корзуна і іншых.

З іншай дзейнасці БГКТ трэба адзначыць шырокае супрацоўніцтва са шматлікімі мясцовымі і замежнымі ўстановамі, ініцыяванне сярод насельніцтва працы грамадскім чынам, арганізаванне беларускіх фестынаў і г.д.

У працы ГП вялікую дапамогу аказалі камісіі і аб'яднанні. Так, напрыклад, камісія прапаганды правяла 4 пасяджэнні, камісія асветы — 3, камісія культуры — 2, літаб'яднанне «Белавежа» — 2 семінары, навуковы гурток — 3 пасяджэнні.

У бягучым годзе план працы яшчэ больш пашыраны, асабліва ў галіне арганізацыйнай і асветнай дзейнасці. Пры зменшаных фінансавых магчымасцях ГП і невялікай колькасці штатных працаўнікоў план гэты будзе выканальны толькі тады, калі актыў БГКТ акажа яшчэ большую дапамогу ў іх рэалізацыі.

УЛ. ЮЗВЮК

ЗАКЛАДАЕМ СІЛАСЫ

Вельмі часта пішацца і гаворыцца аб вялікіх вартасцях сіласнае квашанкі. І я хачу сказаць, што квашанка мае вялікае значэнне. Аб гэтым нават Міністэрства сельскай гаспадаркі выдала спецыяльную інструкцыю. Аднак сіласаванне зялёнай масы яшчэ не ўсюды адбываецца. Для сябе сяляне ад вякоў навучыліся квасіць капусту, гуркі, памідоры, ці буракі, для жывёлагадоўлі квашанкі яшчэ не распаўсюджаны. А шкада, бо суседнія дзяржавы, а нават заходнія ваяводствы закладаюць сіласы ўжо даўно. Дзеля гэтага яны плануюць і засяваюць вялікія плошчы зямлі спецыяльнымі раслінамі як кукуруза, бульба-тапінамбуру, сланечнік пастэўны, буракі, дыні, бручка, морква і шмат іншых. Апрача гэтага яны засяваюць міжплёны і паплёны на падворанай пожні і спецыяльна сеюць так званыя азімыя плёны жыта, або пшаніцы ў мяшанцы з азімай вікай, якія скошваюць у маі і заладоўваюць сіласы, а выкарыстоўваюць іх у меру патрэбы. Там-сям і ў Беластоцкім ваяводстве можна спаткаць гаспадароў, якія закінулі старадаўнія спосабы гадоўлі і пераходзяць на больш прадукцыйныя спосабы. Характэрна, што нідзе не спаткаеш гаспадара, які б залажыў у сябе сілас, а на другі год адказаўся б ад гэтай ідэі. Нашае Беластоцкае ваяводства збірае самыя нізкія ўраджаі збожжа, мала накопваем бульбы, недастаткова дбаем аб сенажацях і таму нічога дзіўнага, што найменш надойваем малака ад кожнай каровы, бо, як кажа прыказка, малако ў каровы на языку. Хтось мог бы сказаць, што цяпер, калі зямля пакрыта снегам, пісаць або гаварыць аб закладанні сіласаў? Іменна цяпер, калі маем больш свабоднага часу, калі ў зімовую пару найбольш зыходзімся на агульныя добрасуседскія размовы, калі часта вядзем спрэчкі, як павесці гаспадарку, каб яна давала як найбольшыя плёны, іменна цяпер трэба абгаварыць усе справы, звязаныя з заладаваннем сіласаў. Перад усім ужо цяпер трэба рыхтаваць матэрыялы на пабудову сіласнай ямы, як жвір, каменне, дошкі на рыштаванне, каб адразу, як толькі пацяплее надвор'е, прыступіць да працы. Цяпер жа трэба звярнуцца да Павятовага саюза сельгасгурткоў або да спулдзельні млечарскай і прасіць прыдзелу цэменту. Таксама ўжо цяпер трэба намагацца атрымаць патрэбнае насенне, штучнае ўгнаенне або абмеркаваць, якою сячкарняй рэзаць на сечку зялёную масу і г.д. Амбіцыяй нашай павінна быць, каб даказаць, што і мы патрапім весці гаспадарку больш рацыянальна і ў новым, 1963 годзе зробім большы крок наперад у павышэнні агульнай культуры нашага жыцця і забяспечым дастатковую колькасць адпаведных кармоў для жывёлы.

Н. Перавой
Бельск

Падзяка ад вучняў

Пры кожнай школе заўсёды знаходзяцца невялікія дзялянкі зямлі. Пры належным гаспадараванні прыносяць яны школе не малы даход.

Хочацца тут прыгадаць спосаб выкарыстання прышкольнага ўчастка ў вёсцы Курашава, Гайнаўскага павета. Яго загаспадараваннем заняўся там бацькоўскі камітэт. Два гады таму супольнымі сіламі бацькоў і вучняў прышкольны ўчастак (велічынёю ў паўгектара) быў абсеяны ільном. Дзеці і бацькі безупынна даглядалі за сваёй плантацыяй, таму і лён вырас на славу. У мінулым годзе школьная зямля таксама не ляжала аблогай. Хаця цяжка было дастаць бульбу, бацькі зложыліся па некалькі кілаграмаў, і такім чынам зноў на прышкольным участку заселянілася бульба. Вясною бягучага года бацькоўскі камітэт у Курашаве мае намер засеяць прышкольны ўчастак кантрактаваным гарохам.

Такім чынам курашаўцы шмат дапамагаюць школе ў яе фінансавых патрэбах. За даход з прышкольнага ўчастка бацькоўскі камітэт купіў поўнае абсталяванне для майстэрні, у якой дзеці могуць разгортваць свае тэхнічна - практычныя ўмеласці; два разы наладзіў для вучняў навагоднюю ёлку, ды зрабіў сцэну, як у сапраўдным тэатры.

Зараз у касе бацькоўскага камітэта засталося яшчэ каля 4000 злотых. Гэтыя грошы бацькоўскі камітэт намервaецца прызначыць на пакупку тэлевізара. Бяда, аднак у тым, што дагэтуль у Курашаве няма электрычнага святла. Курашаўцы клапаталі ўжо нават у Міністэрстве сельскай гаспадаркі. Але дарма. Вучні курашаўскай школы яшчэ доўга вымушаны будуць чакаць той хвіліны, калі ўпершыню будуць мець магчымасць заняцца вобразам на сярэбраным экране.

Асабліва шмат часу і энергіі для загаспадаравання прышкольнага ўчастка прысвяціў старшыня бацькоўскага камітэта Рыгор Рамановіч. Між іншым і таму карыстаецца ён заслужанай пашанай сярод аднавяскоўцаў. Курашаўцы ўжо другі раз выбралі яго старшынёю бацькоўскага камітэта.

Да ліку найбольш шчырых і актыўных падсобнікаў Рыгора Рамановіча належаць Ян Артышук, Мікалай Пракапюк, Сяргей Федарук і Аляксандр Мартынюк. Гэта яны перад усім арганізавалі аднавяскоўцаў да працы грамадскім чынам на прышкольным участку. Дзякуючы іх прыкладнай дзейнасці ўсё яшчэ цяжкія ўмовы, у якіх дагэтуль працуе курашаўская школа, памалу паляпшаюцца Вось за гэта перадаем ім сардэчную падзяку ад вучняў з Курашава. (вр)

НЕБЯСПЕЧНАЯ БЕСТУРБОТНАСЦЬ

Марозная, упрыгожаная снегам зіма стварае рай для дзетвары. Ідуць тады ў рух санкі, лыжы, канькі... Гуляй-разгульвай! Дзе папала, як папала. Без аглядак. Найчасцей на вуліцы.

Дудняць трактары, імчацца аўтамашыны... Дык што? Тым лепш! Ёсць прынамсі за што ўчапіцца ды пад'ехаць так хутка, хутка, што аж вецер у вушах свішча.

Да разгарачаных гульнёй дзіцячых мазгоў нічога тады не даходзіць. Не палохае іх нават трывожны скрогат тармазоў машын, з цяжкасцю спыняючыхся зараз жа за плячыма.

Вясёлая, бестурботная гульня... Вось, як на здымку, на адной з галоўных вуліц Гайнаўкі — побач беларускага ліцэя. Толькі такая бестурботнасць можа каштаваць жыццё. (вр)

Вінцук Дунін — Марцінкевіч

(Працяг са стар. 3)

асабліва мнагалюднага такога зборышча адправіліся ў атрад мяцежнікаў. А на другі дзень, як адзначаюць сведкі, сам Марцінкевіч недзе прапаў.

Не падлягае сумненню, што царскія ўлады не мелі ніякіх канкрэтных і неабвяргальных доказаў аб удзеле Марцінкевіча ў паўстанні. Калі б такія былі, тады б усе запярэчанні паэта ў час допыту, што ён стаяў на баку ад рэвалюцыйных падзей, што нават быў супроць іх, не памаглі б. Тым не менш былі прызнаны віноўнымі жонка паэта — Марыя і дочкі — Каміла і Цэзарыя, якія абвінавачваліся ў антыдзяржаўных дэманстрацыях. Найбольш трагічны лёс спасціг Камілу. Мураўёў-Вешацель загадаў выслаць яе ў Пермскую губерню, у горад Салікамск. Толькі ў 1880 годзе вярнулася на радзіму, дзе неўзабаве і памерла. Што датычыць Вінцука Дуніна-Марцінкевіча, дык палявы аўдытарыят у сваім заключным рашэнні пастанавіў аддаць паэта пад строгі паліцэйскі нагляд і падвергнуць грашоваму штрафу. Толькі пасля гэтага рашэння вярнуўся Дунін - Марцінкевіч у «Люцынку», змучаны жыццёвымі нягодамі і праследваннямі царскага рэжыму.

Мацей Канапацкі

30 ГОД СОЛТЫСАМ

Да Курашава дабрацца нялёгка. Завеяныя снегам бочныя дарогі робяцца непраходнымі. Шасейнай дарогі няма. Вёска загубілася сярод палёў. Пад снегам схавалася. Рэдка сустрэнеш чалавека. Зіма. Холад. Солтыс Андрэй Сіліванюк таксама раскашаваўся цеплынёй хлебнай печы. Пабарожджаны зубам часу твар. Відаць, чалавеку усяляк даводзілася ў жыцці.

— З «Нівы»? — перапытаў солтыс. — Вітайце! Але што ж вы намераны пісаць пра мяне? Начальнік я невялікі.

— А ўсё ж-такі 30 год солтысам — выпадак рэдкі. Другога такога, мабыць, і не знойдзеш на Беласточчыне.

Андрэй Сіліванюк скупы на словы. Не з такіх, што толькі паспявай запісваць. Ну што ж, доўгая праца з людзьмі, відаць, навучыла не кідаць слоў на вецер.

— Калі лічыць па гадах, дык солтысам пачалі вы быць яшчэ за санацыі?

— Так, недзе ў 1933 годзе.

— Цікава ведаць, як гэта столькі часу вы ўсё на той пасадзе? За гэты перыяд змяніўся не адзін лад.

— Выходзіць, солтыс патрэбны кожнаму ладу, — пажартаваў Сіліванюк. Потым, падумаўшы, адказаў: — У гады першай сусветнай вайны я быў у бежанстве. Рэвалюцыю сустрэў у радах Камуністычнага саюза моладзі. А ў 1920 годзе быў прыняты ў члены партыі бальшавікоў. Гэта была добрая школа. І рэвалюцыя шмат чаму навучыла. Вось, мабыць, таму і зараз давяраюць мне людзі. А жыццё было праз меру цяжкае. Вярнуліся з бежанства на папялішчы. Не паспеў чалавек загаспадарыцца, як урад пачаў прыдушваць падаткамі і секвестратарамі. Яны найбольш уеліся ў косці. Нашыя людзі не заўзятыя. Хутка забываюць мінулую крыўду. А сёй-той і зараз пачне наракаць на падаткі, на нарыхтоўкі, быццам перад вайной лягчэй яму было. Падумаць толькі, якое было перанасяленне вёсак у той час. А заробкаў ніякіх. У мяне самога было пятнаццаць душ на шасцігектаравай гаспадарцы. Як выжыць? У горадзе працы не знойдзеш. Там гарадскія беспрацоўнымі хадзілі. Аднак найцяжэй было, калі ў 1941 годзе нахлынула фашысцкая арда. Сэрца балела, калі чалавек глядзеў на адступленне савецкіх войск. У нашай вёсцы засталося 28 байцоў. Не паспелі ўцячы.

— У часы акупацыі вы таксама былі солтысам?

— На пачатку. Салтысоўства сваё распачаў ад таго, што выстараўся фальшывыя дакументы астаўшымся савецкім байцам. Ім жа пагражаў лагер, галодная смерць. Пасля большасць з іх былі партызанамі. Але немцы штосьці пранюхалі і «здэтранізавалі» мяне. І так добра абышлося. А пасля вызвалення людзі ізноў мяне выбралі.

Вядома, роля солтыса цяпер зусім змянілася. Але працы яшчэ прыбавілася. Разбудзіць ініцыятыву сялян, заахвоціць іх да працы грамадскім чынам на карысць усёй вёскі — справа складаная. Тым больш у такой вялікай вёсцы, як Курашава. Але Андрэю Сіліванюку яна ўдаецца. Ён жа сакратар партыйнай арганізацыі вёскі. Па ініцыятыве членаў партыі людзі грамадскім чынам пабудавалі новую вуліцу ў вёсцы, выбудавалі новую трохкіламетровую дарогу да Койлаў. Яна злучыць вёску з шасейнай дарогай. Пабудавалі новую краму.

— Адна з найцяжэйшых спраў, якая нам усё яшчэ не ўдаецца, — кажа солтыс, — гэта правядзенне электрычнасці ў вёску. Улады ўсё, як на злосць, абмінаюць Курашава ў сваіх электрыфікацыйных планах. Мы ўжо да Варшавы ездзілі ў гэтай справе. Усё роўна свайго даб'емся! А вясной зоймемся будовай святліцы. Моладзь у нас таленавітая. Артысты! Культурнай дзейнасці няма дзе разгарнуцца.

У Андрэя Сіліванюка грамадскай працы хоць адбаўляй. Ён старшыня вясковага камітэта фронта адзінства народа, лаўнік павятовага суда, агент па кантрактацыі і член сельгасгуртка.

— Па-мойму, — кажа Андрэй Сіліванюк, — кожны сучасны чалавек у нашай краіне павінен мець нейкі грамадскі абавязак. Без грамадскай працы, працы на карысць людзей, жыццё было б нецікавае. Ды і жыць без яе немагчыма.

В. БАРШЧЭЎСКІ

— Прыдзе час, што і ў нашых хатах заззяюць электрычныя лямпачкі, — кажа солтыс Андрэй Сіліванюк.
фота: **В. Рудчык**

ВАЖНАЕ ДЛЯ НАСТАЎНІКАЎ

ЦЯПЕР І ГОД 1970

Наша цяперашняя сістэма навучання мае многа мінусаў. Вымагае рэарганізацыі. Але думаць пакуль аб гэтым не можам, перад усім таму, што ў школьніцтве адчуваецца недахоп настаўнікаў. Рэарганізацыя стане мажлівай пасля 1970 года, калі запоўнім недахоп у настаўніцкай сіле. Тады пачнецца генеральнае давучванне настаўнікаў у СН-ах і вышэйшых навучальных установах. **У будучым кожны настаўнік пачатковай школы павінен будзе мець найменш СН.** Да 1965 года выпускнікоў СН у пачатковых школах павінна быць 40%, а да 1970 года — 70% усіх настаўнікаў.

Недахоп спецыялістаў адчуваецца цяпер перад усім па польскай і рускай мовах, матэматыцы, фізыцы (і ў нас — па беларускай мове). У бліжэйшыя гады іменна гэтыя напрамкі будуць разбудоўвацца наймацней.

Ужо цяпер пры выбары напрамку студый кандыдаты павінны вырашыць пытанне аб пабочнай спецыялізацыі, напрыклад, вывучэнне рускай мовы пры гісторыі і геаграфіі як галоўным напрамку. Гэта для таго, каб на выпадак «аварыі» з нейкім спецыялістам, мог яго замяніць другі спецыяліст.

Вельмі важным элементам у рэарганізацыі настаўніцкіх студый будзе змяншэнне колькасці абавязковых заняткаў. Такім чынам настаўнікі атрымаюць больш часу на самастойную навуку, на чытанне. Настаўнік зможа развіваць сваю індывідуальнасць, атрымае магчымасць самастойнай працы.

вл

Нас звалі Польшчай „Б"

(Працяг на стар. 3)

чанскім правінцыянальным парадком. Крыўдна!

Многія з рэпартажаў датычаць беларускіх мясцовасцей. І гэта знаходзіць адлюстраванне ў іх. Напрыклад, Каладзейчык, пішучы аб Гайнаўцы і Белавежы, ужывае многа беларускіх слоў, гаворыць аб людзях, якія падкрэсліваюць, што яны беларусы і тут на ўскраіне Белавежскай пушчы ліквідуюць астаткі Польшчы «Б».

Ва ўспомненага ўжо Адамецкага аб Беластоку знаходзім на пачатку кароткае апісанне старой фатаграфіі Беластока: «... у гэтым месцы было гета... Што чулася? Звоны, беларуская мова і польская з расцягваннем...»

У Беластоку рэпарцёр убачыў «барадатую галаву з іконы, якая спакойна мінае крыклівыя аб'явы аб «Вялікім Рытме» (Чырвона-Чорных). Што патрыярхальнай галаве з іконы да Рытму? Праўда. Рытм нялёгка прымаецца беластоцкай вёскай.

І так, трэба сказаць праўду, няма чаго скрываць: Беласточчына гэта ўжо не «Б», але яшчэ і не «А».

Вера Леўчук

ВЁСКУ ЦІКАВІЦЬ ПАЛІТЫКА

(Працяг са стар. 1)

— Наперакор сцвярджэнням (дарэчы часта іх можна пачуць), што нашых сялян не цікавіць палітыка, менавіта палітычныя тэмы іх найбольш хвалююць. Людзі цікавяцца міжнародным становішчам, справай кубінскай рэвалюцыі, жыва зацікаўлены гісторыяй партыі, і ў асаблівасці дзейнасцю КПЗБ на Сакольшчыне. Тэмы даклада неаднойчы пашыраюцца дэманстрацыяй кінафільмаў. Менавіта гэтая форма вельмі добра ўспрымаецца слухачамі. Яна ажыўляе даклад. Робіць яго больш канкрэтным.

— Ці заўсёды ёсць адпаведны матэрыял для апрацоўкі даклада?

— На жаль, не. Таму пры каардынацыйнай камісіі створана рэдакцыйная група, якая апрацоўвае тэзісы да паасобных тэм. Апрача гэтага кіраўніцтва павятовага камітэта сістэматычна інфармуе лектараў аб канкрэтных задачах партыйнай дзейнасці ў даным перыядзе. Часта арганізуюцца лектарскія семінары і кансультацыі. Сучасны селянін патрабуе добрай падрыхтоўкі лектара. Яго зацікаўлення абы чым не збудзеш. Таму і лектары абавязаны штодзённа павышаць свой узровень. Будзем намагацца, — сказаў у заключэнне нашай гутаркі Барыс Нікіцюк, — каб у бліжэйшы час арганізаваць пастаянныя лектарскія пункты ў кожнай большай вёсцы Сакольшчыны.

Гутарыў **В. Баршчэўскі**

К. КАЛІНА

СЯБРЫ

Калі ён прыйшоў на свет, ніхто не гаварыў, што будзе жыць. Суседкі ківалі галовамі і гаварылі, што хай лепей памрэ адразу. Матка накладала падушкі, каб хутчэй задушыўся. А ён на злосць жыў. Пасля бацькі, бачачы, што гэта якісь цвёрды характар, пакінулі яго ў спакоі. Хай расце, прыдасца, — гаварылі. Аднак астаўся назаўсёды тым некаханым дзіцём. Калі падрос, пайшоў у школу. Вучыўся выдатна. Прагна глытаў кожнае слова, карміўся кніжкаю, як хлебам. Аднак не ўдалося скончыць школу. Калі перайшоў у трэці клас, пачалася вайна. Акупацыя. Вызваленне. Быў дома, працаваў за трох. Трэба было зарабляць грошы, якія прыносіў і аддаваў маці. Потым пайшоў у войска. За добрае выкананне абавязкаў хутка авансаваў. Хацелі пакінуць у войску, але ён марыў толькі аб доме, аб сваёй вёсцы. Ён вярнуўся дамоў і нечакана па намове сяброў ажаніўся з нелюбімай дзяўчынай. Гэта нелюбімасць пабольшвалася: не было дзяцей, не было надзеі.

Аднойчы ён прачытаў у газеце, што можна яшчэ школу скончыць. Жонка не хацела і слухаць, а ён упёрся.

Настаўнікі былі здзіўлены, што гаспадар і мае такія здольнасці да вучобы, хоць ніхто яго не змушае. Ён сам хоча. І здавалася, што цяпер ён вывучыцца, знойдзе працу і будзе жыць лепей. Аднак так не сталася.

— Ну што, вып'ем! — гаварылі сябры. Сорамна было прызнацца, што грошай няма, бо і што гэта за сябра без грошай. Вып'ем. І гэтак пачалося. Спачатку трошкі, пасля больш. Спазняліся на ўрокі, часамі зусім не хадзілі.

А грошай бракавала, трэба было камбінаваць. Сябры працавалі. А ён вымушаны быў акрадаць сам сябе, выносячы апошні пуд жыта ці хвойку з лесу.

Аднойчы ў восеньскі вечар сябры чакалі яго на станцыі. Не мог адчапіцца, намовілі. Са станцыі ўзялі таксоўку і апынуліся ў «Навачэснай». Пачалося ад чацвяртушкі. Пасля ўжо не ведалі, колькі і хто плаціў. Пасля невядома як апынуліся ў кавярні кіно «Покуй», дзе яшчэ пілі піва. Пад п'янае вока заступіўся за хулігана, які спаліў сурвэткі. Прыйшла міліцыя, спісалі пратакол.

— Ну што ж, рознае бывае, — пацяшаў сябра. Калі ішлі на станцыю, вуліца была вузкая. Поезд адышоў і ён пятнаццаць кіламетраў пайшоў пяшком. Прыйшоў рана, ледзь не ўтапіўся ў рэчцы. На другі дзень захварэў, а пад вечар амаль не памёр. Праляжаў два тыдні, у школу не пайшоў, можа адчэпяцца ўрэшце. Але год астаўся змарнаваны. «Чаму не ходзіш, — гаварылі сустрэўшы яго. — Такі з цябе мужчына, пабаяўся,» — смяяліся. Сорамна было ды гонар не пазваляў. Ізноў запісаўся.

Калі прыязджаў у горад, уцякаў у натоўп людзей, каб не сустрэць сябра. Ды той прыкмеціў гэта і сустрэў на пероне. Бараніўся, як мог.

— Ды я ж не маю грошай, — хлусіў.

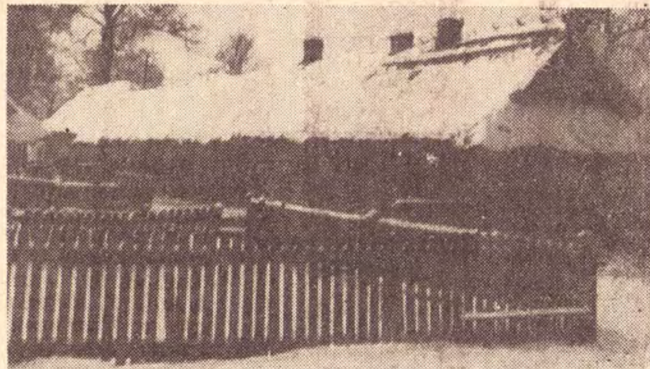
— Я стаўлю.

У пошуме дрэў ля касцёла св. Роха зрабілі «адну». «Пачакай, — сказаў сябра, — скочу за сваёй патрэбай».

Вярнуўся хутка. Гэтай патрэбай аказалася паўлітра чыстай. Горад мігацеў рознакаляровымі агнямі. Людзі спяшаліся па закупы, працавалі, вучыліся, ішлі ў кіно, а яны пілі. Калі прыйшлі на станцыю, адыходзіў апошні цягнік. За вокнамі ляжала цемра ды дождж ліў, як з вядра. Калі пад'язджаў да сваёй станцыі, не вылез, бо трэба падвезці сябра да наступнай, за тое, што паіў. І тут раптам кантроль білетаў. Не памаглі тлумачэнні, што пералічыўся — плаці кару. Не заплаціў, бо не меў, а сябра не залажыў, толькі крыкнуў: «Бі гэтую рыжую сабаку!» — і сам выскачыў. А яго завезлі дзесяць кіламетраў далей, спісалі пратакол ды высадзілі. У полі начаваць не будзеш. Галава шумела, а дождж ліў, як з вядра. Ён па шпалах паплёўся дамоў, ішоў ды плакаў. Прамокшы да ніткі, стаміўшыся, ён лёг на шыны, каб пакончыць з сабою, бо і што скажуць дома. Аднак цягнік не надходзіў. Пасля ён убачыў перад сабою святло, і хацеў было ўцячы, але

(Працяг на стар. 7)

Паштоўка з Чыжоў

Фота: **Г. Рагазінскі**

КІТАЙСКІЯ НАВІНЫ

КАНФУЦЫЙ — ВЯЛІКІ КІТАЙСКІ МЫСЛІЦЕЛЬ — V—IV СТАГ. ДА Н.Э.

Нядаўна адбылося агульнанародкае форум, на якім вучоныя Кітая дыскутавалі над праблемамі канфуцыянізму. Асабліва ажыўленай была дыскусія над поглядамі Канфуцыя на палітыку, ідэалогію, філасофію, літаратуру, выхаванне, гісторыю і вайсковыя веды. Як бачым, Канфуцый быў вучоным усестаронніи. Яго навука мела вялікі ўплыў на іншыя культуры.

Пасля форума вучоныя наведалі родны горад Канфуцыя, святыню продкаў Канфуцыя і магілы.

ЛЕБЯДЗІНАЕ ВОЗЕРА НА «ДАХУ СВЕТА»

Падчас адной выправы ў горы Паміру група кітайскіх альпіністаў адкрыла возера, занятае лебедзямі. Мясцовыя людзі завуць яго «Жамчужынай у моры снягоў». Яно знаходзіцца на вышыні 3500 метраў.

Стады белых і чорных лебедзяў плываюць па возеры, у якім як у люстры адбіваецца блакіт неба і вяршыні гор. Лебедзі пабудавалі сабе гнёзды на малым астраўку пасярэдзіне возера.

ФІЛЮМІНІСТЫКА

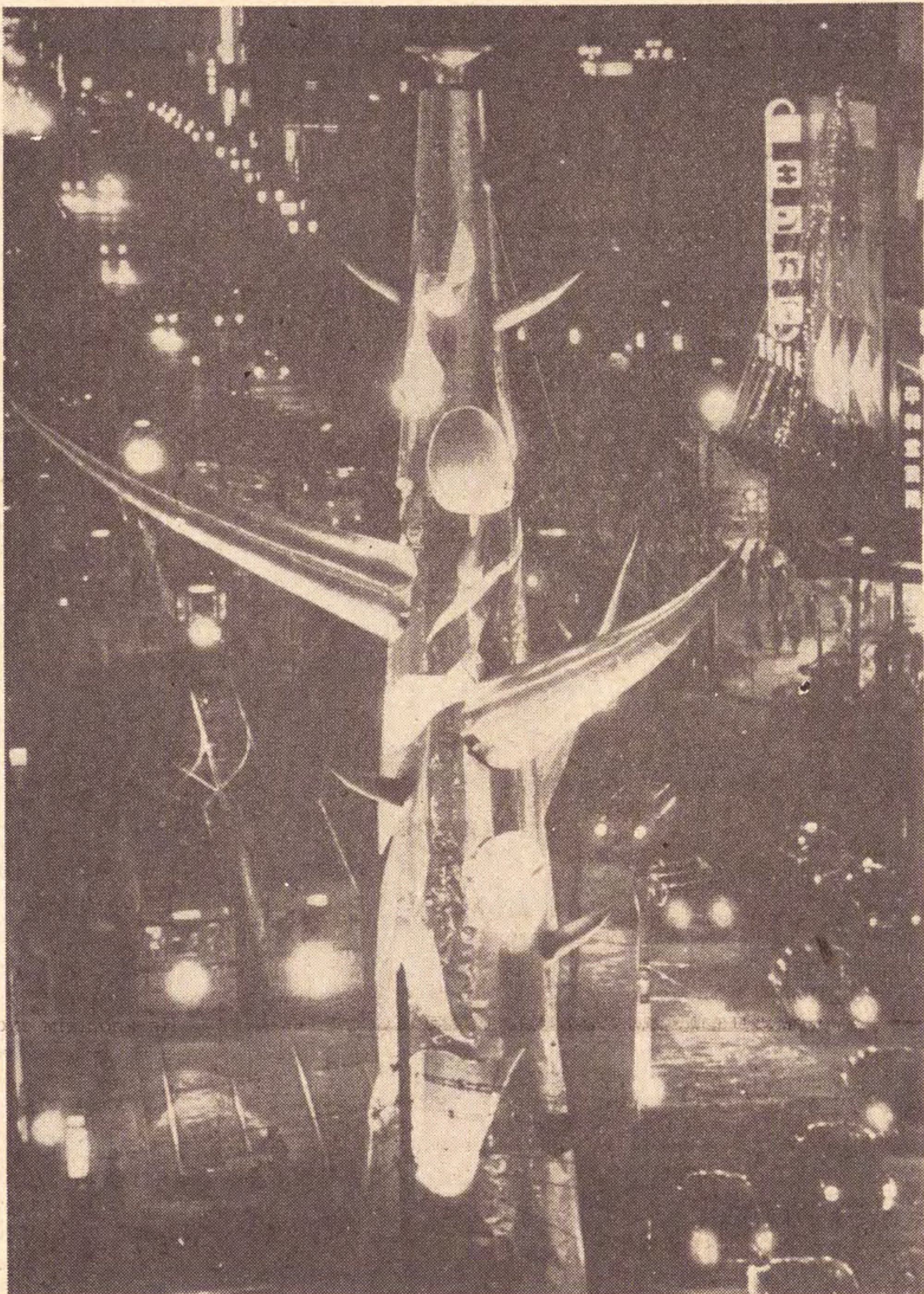
Гэта звычай збірання пачак ад запалак. Таксама ў Шанхаі была адкрыта філюміністычная выстаўка — 1500 запалкавых этыкет з Кітая і 19 іншых краін, між іншым, СССР, Японіі, Бельгіі, Галандыі, Швейцарыі.

апр. вл

Японская ёлка

Святы прайшлі. Ёлкі з трэскам згарэлі ў печах. А мы яшчэ хочам вярнуцца да іх. На здымку — гіганцкая ёлка на адной з вуліц Токіо.

У Японіі на 100 мільёнаў жыхароў хрысціян ёсць толькі 300 тысяч. Тым не менш, Каляды святкуюць тут усе вельмі ўрачыста. Ёлкі, ці замест іх упрыгожаныя мачты, ставяцца на плошчах і вуліцах гарадоў і гарадкоў. Асветлены яны фантастычнымі фанарамі. Вуліцы строяцца ў папяровыя гірлянды, і таксама развешваюцца ўсюды каляровыя фанары.

МОДА

Элегантнасць ў пары з прастатой.

Сельская гаспадарка без таямніц

Мароз пагражае садам

Трашчыць мароз. Слупок ртуці ў тэрмометры ўсё зніжаецца: —15, —20, —25... Мы сядзім па хатах. Грэемся. А на двары холад, вецер, завіруха. Клапатліва паглядаем на роўныя рады дрэў: ці не памерзчуць? Не павінны. Нават даволі вялікія маразы менш небяспечныя ў снежні, студзені і лютым. Тады ваганні тэмпературы невялікія на працягу сутак, а дрэвы маюць якраз перыяд зімавання.

Больш небяспечнымі з'яўляюцца канец зімы і прадвесне. Удзень дрэвы моцна награвающца, гэта спрыяе пачатку руху сокаў. Уначы тэмпература раптоўна паніжаецца, ад гэтага кара лопаецца і робяцца раны.

Што трэба рабіць? Дрэвы павінны быць пабеленыя. У найлепшых нашых садовых гаспадарках — у ПГР-ы Каменны Двор ці на доследнай станцыі ў Сейніку — гэтая праца выконваецца на пачатку зімы. Бяліць ствалы можна яшчэ ў студзені, а найпазней у лютым. Справа ў тым, што белы колер лепей адбівае сонечныя прамені, ствалы не так хутка награваюцца і такім чынам затрымліваецца да патрэбнага часу пачатак вегетацыі.

Шматлікія доследы паказалі, што бяленне дрэў апраўдвае сябе. Гэта спосаб просты, танны і дае добрыя вынікі. Без гэтага не можа абыйсціся ні адзін сад, асабліва ў такую, як у гэтым годзе, марозную зіму.

Ёсць у садоўніцтве і іншыя актуальныя праблемы. Адной з іх з'яўляецца ахова саду ад грызуноў, у першую чаргу ад зайцаў і мышэй.

З мышамі вядзецца барацьба пры дапамозе атруты. Кавалак моркві або яблыка, атручанага сродкам «Арвіка», кладзем пад салому. Можна прымяняць і атручаную пшаніцу, якую сыплем да норак.

Значна большую шкоду прыносяць зайцы. У нейкай меры аховай для дрэў будзе салома, якой мы абкручваем дрэўцы. Ствалы трэба памазаць, напрыклад, глінай з фікаліем або нафталіннай эмульсіяй.

Як прыгатаваць нафталінную эмульсію? У 3 літрах загатаванай вады раствараем 1,6 кг мыла. Асобна размешваецца 300 грам нафталіна і 100 грам тэрпентына. Апрача гэтага гатуем 2 літры вады і дадаем да яе 200 грам ільнянога алею і 50 грам меднага купаросу (так званага сіняга каменя). Падрыхтаваныя так растворы змешваем. Колькасць эмульсіі, прыгатаванай у такіх прапорцыях, хопіць на 300 дрэў.

Зімой можна прарэджваць кароны. Пры дапамозе нажа, пілы або секача абрэзваем пашкоджаныя, дзікія або непатрэбныя галінкі. Такім чынам дабіваемся лепшага асвятлення дрэва і ззвальняем яго ад «баласту».

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

Цырульня для сабак

Ужо 30 год існуе ў Варшаве цырульня для... сабак. Мар'ян Іакоўскі, які там працуе, не наракае на сваіх кліентаў, хоць часта яны надта брахлівыя.

КІБЕРНЕТЫКА

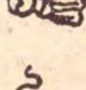

Адзежа

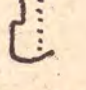

Пояс

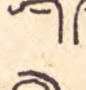

Браслет

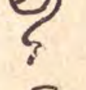

Пучок вяровак

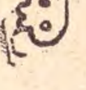

Сетка

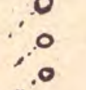

Тканіна звязаная вузлом

Агонь

Языкі полымя

Льючаяся вадкасць

Вадкасць льючаяся з пасуды

Кроплі вады

Электронны мозг расстаўляе ткацкія машыны

Як расставіць у фабрычных цэхах ткацкія машыны, каб максімальна выкарыстаць плошчу фабрыкі? Такое пытанне задала дырэкцыя аднаго камбіната ў Іванаве «электроннаму мазгу».

Мозг з Маскоўскага універсітэта «падумаўшы» даў найлепшы спосаб расстаўлення машын, дзякуючы якому фабрыка будзе дадаткова прадукаваць 1 мільён 135 тыс. метраў тканіны ў год.

Машына разумнейшая за чалавека?

Майі — народ у старыну пражываў у Паўднёвай Амерыцы. Народ высокай культуры. Сучасная архіялогія не знайшла адказу на пытанне, як майі маглі развіць так высокую культуру, асягнуць так высокі ўзровень у матэматычных навуках. Каляндар майяў належыць да самых дасканалых, якія ўвогуле знаем. Майі мелі сваё пісьмо, якога вучоныя доўгі час ніяк не маглі прачытаць. І тут памог ім электронны мозг. Злева некаторыя знакі пісьма майяў, адшыфраваныя машынай.

* ✲ *

Творца кібернетыкі, амерыканскі матэматык Вінер, кажа, што ў будучым машыны будуць не толькі рашаць самыя складаныя праблемы, але і самі вучыцца, самі размнажацца, між сабой супрацоўнічаць у цяжэйшых справах. А чалавек? Чалавек будзе паядаць плёны працы свайго мозгу. А можа?.. Можа машыны заваююць свет і чалавеку, як ніжэйшаму ўжо стварэнню, не будзе ў ім месца? Хто ведае, якую будучыню рыхтуе сабе творчы розум чалавека. Але будучыня тая напэўна належыць да машын. Да машын разумных, якія павінны замяніць у працы сілу чалавека. Аб гэтым варта ведаць, нават сеючы жыта з плахты.

В.Л.

Чым індзейцы мазалі свае стрэлы

З даўніх часоў амерыканскія індзейцы, ідучы на паляванне, мазалі наканечнікі сваіх стрэл ядавітым рэчывам — урарэ. На працягу некалькіх стагоддзяў не ўдалося ўстанавіць дакладны састаў яду. А яшчэ пазней вучоныя пераканаліся, што курарэ зусім не яд. Гэта сродак, які часова паралізуе рухомую мускулатуру, перш за ўсё дыяфрагму. Паражоны курарэ чалавек не можа дыхаць, і ад гэтага надыходзіць смерць.

Калі б не параліч мышц, то печань і ныркі за кароткі тэрмін поўнасцю выслабанілі б арганізм ад курарэ і чалавек бы выжыў. Курарэ дзейнічала эфектыўна толькі пры ўвядзенні яго ў кроў.

Усе гэтыя ўласцівасці ўяўнага яду прыцягнулі ўвагу вучоных. А што калі выкарыстаць курарэ для блакады мышц у час аперацыі. На гэты ж час да арганізма можна падключыць штучныя апараты кровазвароту і стварыць ідэальныя ўмовы для аперацыі.

Такі прэпарат быў створаны. Дыплацын падобны сваімі ўласцівасцямі курарэ. Расслабляючы мускулатуру, дыплацын не прыносіць шкоды арганізму. Прэпарат выказвае вялікую дапамогу хірургу пры складаных аперацыях, асабліва на грудной клетцы і лёгкіх.

ЧАЛАВЕК — АМФІБІЯ

Аргенцінскі плывец Натаніэль Педра Гарыцыо звыш 60 год прымае ўдзел у спаборніцтвах. Нядаўна ўрач параіў яму, улічваючы стан яго здароўя, спыніць спаборніцтвы і, хаця б на год, пакінуць трэніроўку.

З абурэннем Гарыцыо адказаў урачу: «Да чаго ж я дайду, малады чалавек, калі я цэлы сезон не буду трэніравацца! Гэтага не можа дапусціць спартсмен у маім узросце».

Гарыцыо «усяго» 80 год!

Трыбуна чытачоў

Аўтарскі вечар Юрыя Саргоніна

Варшаўская група Беларускага Літаб'яднання 25 студзеня гг. у памяшканні Таварыства арганізавала аўтарскі вечар Юрыя Саргоніна, рускага паэта, пражываючага ў Польшчы.

На вечары прысутнічала старшыня Варшаўскага аддзела Рускага культурнага таварыства і адначасова старшыня літаратурнага гуртка пісьменніца Вера Ратынская.

Юрый Саргонін прачытаў лірычныя вершы з сваіх паэтычных зборнікаў: «Северное», выдадзеным у 1933 годзе ў Эстоніі, «Весна в декабре», выдадзеным у 1937 годзе ў Варшаве, і «Стихи о Польше», выдадзеным у Варшаве ў 1959 годзе.

Паэт прачытаў таксама падрыхтаваную да друку дзіцячую паэму «Дружба малышей» і пераклады на рускую мову вершаў Ю. Тувіма, Ул. Бранеўскага, К. Галчынскага, Л. Стафа, Р. Дабравольскага і Я. Бжэхвы.

Вершы Ю. Саргоніна прысутным на вечары тым больш падабаліся, што былі прачытаны па-мастацку. Рэдка паэт так дасканала выконвае ўласныя творы.

У сувязі з трыццацігоддзем літаратурнай дзейнасці Ю. Саргоніна неўзабаве выйдзе з друку новы зборнік вершаў паэта.

З свайго боку жадаем юбіляру доўгіх год жыцця і новых дасягненняў на літаратурнай ніве.

В. Ш.

На мора

Наш мастацкі гурток налічвае 19 асоб. У рэпертуары гуртка п'есы «Мікітаў лапаць», «Дзесяць гектараў» і «Цяжкі выпадак». Цяпер рыхтуем яшчэ танец «Лявоніху» і песні «Беласточчына», «Ой, дзяўчына, шуміць гай», «Колькі ў небе звёзд» і інш. Калі ўсё пойдзе добра, выедзем у суседнія вёскі. За заробленыя грошы думаем з'ездзіць на мора.

Зіна Ялінік
Навіны

ЛАПЫ НА ПЕРШЫМ МЕСЦЫ

Нядаўна ў Засаднічай школе механізацыі сельскай гаспадаркі ў Міхалове адбыўся валейбольны турнір паміж камандамі ліцэяў з Міхалова і Лап, ЛьЗС з Гарадка і ЗШМСГ з Міхалова. Першае месца заняў лапскі ліцэй, другое — ліцэй з Міхалова, трэцяе — гарадоцкі ЛьЗС, на апошнім апынулася Засаднічая школа механізацыі сельскай гаспадаркі.

Ірэна Амброжэй
Кабылянка

Весткі з Плёсак

Часта, ідучы вёскай Плёскі, можна пачуць у мясцовай бібліятэцы песні. Гэта плёскаўская моладзь рыхтуецца да выступленняў. Многа дапамагла нашым самадзейнікам мясцовая настаўніца Раіса Белах.

Нядаўна прыехала сюды «Лявоніха» і пазнаёміла нас з новай праграмай. Яна нам вельмі спадабалася.

П. І.

Навагодняя ёлка

27.І.1963 года ў Альхоўцы (Гайнаўскі павет) у будынку тутэйшай пачатковай школы адбылася навагодняя ёлка. Амаль усе жыхары Альхоўкі і навакольных вёсак прышлі паглядзець і паслухаць выступленняў ля навагодняй ёлкі. Вучні паказалі сваім бацькам некалькі п'ес і скетчаў. Спяваліся таксама польскія і беларускія песні.

Праграма выступленняў была багатая і разнастайная. Нездарма вучні да іх так доўга рыхтаваліся. Аднак для дзяцей найшчаслівейшыя былі тыя хвіліны, калі дзед Мароз уручаў ім падарункі.

Пасля выступленняў адбылася забава для дзяцей і дарослых.

Безіменны

Курс пячэння і гатавання

Нядаўна ў вёсцы Дубічы-Царкоўныя арганізаваўся курс пячэння і гатавання. Ходзіць на яго 20 жанчын. Урокі адбываюцца вечарамі. Такі курс вельмі патрэбны, бо на вёсцы яшчэ пераважна па-старому прыгатаўляюць ежу і шмат ідзе ў страты.

Варта адзначыць, што на гэтым курсе нашы жанчыны арганізаваліся ў лігу жанчын. Уступіла ў арганізацыю 15 асоб.

Хведар Кулік
Дубічы Царкоўныя

Сустрэча з „Паўлінкай"

19 студзеня мастацкі калектыў з Сасін (Бельскі павет) наведаў вёску Кнарыды. Самадзейнікі з Сасін падрыхтавалі п'есу Янкі Купалы «Паўлінка». Камедыя ўсім вельмі спадабалася. Маладых артыстаў гледачы ўзнагародзілі бурнымі апладысментамі. Трэба падкрэсліць, што калектыў з Сасін яшчэ малады і пачынае толькі культурную працу. У ім пераважна дзяўчаты. Хлопцаў знайшлося толькі на «акрасу». Чаму? — трудна адказаць на гэтае пытанне.

Усё было б добра, каб толькі не хуліганскія выбрыкі кнарыдскіх «джэнтэльменаў», якія амаль увесь час перашкаджалі старэйшым жыхарам вёскі глядзець гэтую вясёлую камедыю. Цяжка было супакоіць гэтых некалькіх «храбрацоў».

У канцы сустрэчы адбылася супольная патанцоўка.

Мацейка

Шымкі мяняюць свой выгляд

Шымкі — вялікая вёска на тракце Беласток—Ялоўка. Налічвае 170 гаспадароў. Шмат што змянілася тут за часы народнай улады. Ёсць цяпер у Шымках сямікласная школа і С.П.Р., вясковы пункт аховы здароўя і святліца. Штомесяц прыязджае сюды кіно. Калі да гэтага пераліку дадамо вадзяную суполку, тры крамы і пажарную каманду, тады, можна сказаць, што Шымкі — новая вёска.

Мікалай Лаўрашук

СЯБРЫ

(Працяг са стар. 5)

зачапіўся і ўпаў на камені. Святло затрымалася перад ім, ён пачуў знаёмы голас жанчыны, якая вярталася дамоў ад суседкі. Ён быў не на чыгунцы, а на дарозе, тры кіламетры ад дому. Яна памагла яму ўстаць і абтрэсціся ад бруду, прывяла дамоў да сябе і палажыла спаць. Калі прачнуўся, не меў дзе вачэй падзець.

А дома жонка зрабіла такое пекла, што адхацелася вучыцца, ды яшчэ дапоўніла кара 300 зл., якая за тыдзень прышла. А ён? Астаўся дома са сваімі сумнымі думкамі, і пачаў піць да таго, што няма ніякай надзеі выцягнуць яго з гэтага. І я, знаўшы гэтага чалавека, не раз думаю, адкуль бяруцца п'яніцы, думаю, што ёсць сябры, якіх трэба баяцца, як агня.

К. КАЛІНА

Вы адкажаце

(Працяг са стар. 2)

мы патрабуем выдачы іх у рукі савецкага правасуддзя. Яны павінны адказаць перад тварам нашага народа.

Заўвагі: Станіслаў Станкевіч — былы бургамістр Барысава. Да апошняга часу пражываў у Мюнхене. З'яўляецца членам так званай «Рады Беларускай народнай рэспублікі», уваходзіць у састаў вучонага савета «Інстыта па вывучэнню СССР». Уладзімір Сянько — былы начальнік Нясвіжскай раённай паліцыі. Жыве ў горадзе Аснабруку і служыць афіцэрам бундэсвера. Злачынная дзейнасць іх у часе акупацыі праходзіла пад кіраўніцтвам Хойзера.

У нашай бібліятэцы

Грамадская бібліятэка ў Пасынках змяшчаецца ў прыватнай хаце і ўзначальвае яе Марыя Нікіцюк. Бібліятэкар любіць сваю прафесію і мае добрыя вынікі ў працы. Бібліятэка налічвае 4000 кніжак. Сярод іх шмат беларускіх і рускіх. Імі карыстаюцца 10 бібліятэчных пунктаў, якія раскінуты па ўсёй грамадзе. Найбольш кніжак прачыталі ў пункце вёскі Мякішы, дзе бібліятэкарам з'яўляецца Уладзімір Іванюк. Таксама шмат чытаюць у пункце вёскі Зубава. На агульную колькасць жыхароў грамады, якая налічвае 600 асоб, у 1962 годзе было 160 чытачоў бібліятэкі.

Уладзімір Весялоўскі
Пасынкі

У Пяньках

У гэтым годзе нашым бацькам лепей было малаціць. Яны купілі малатарню і матор. Механік Мар'ян Паскоўскі дапасаваў малатарню да малачэння віхліны.

На апошнім сходзе наш сельгасгуртак пастанавіў купіць два трактарныя агрэгаты і букоўнік да чышчэння насенных траў.

Уладзімір Азябла
Пянькі

МОЛАДЗЬ КАВЕЛЫ

12 кіламетраў на поўнач ад Гайнаўкі знаходзіцца невялікая вёска Кавела. Хат 50.

Тут жыве культурная моладзь, якою кіруе гурток ССМ. Пад кіраўніцтвам арганізацыі добра працуе самадзейнасць. У мінулым годзе ставілі «Прымакоў», цяпер плануецца новая п'еса, а таксама стварэнне інструментальнай і танцавальнай груп. Душой культурнага руху з'яўляецца Марыя Голяк.

Часта моладзь вечарамі збіраецца проста ў якой-небудзь хаце, каб паспяваць або пагутарыць на розныя тэмы. Часта арганізуюцца тут забавы. На іх заўсёды прыязджае моладзь з навакольных вёсак: Навін, Катлоўкі, Ласінкі, Рэпіск і інш. Моладзь Кавелы ветліва да іх адносіцца. Не здараюцца тут бойкі ці сваркі. Хлопцы, як гэта здараецца ў іншых вёсках, не хуліганяць і не ўпіваюцца. Не хапае тут святліцы, якая б узняла на яшчэ вышэйшы ўзровень культурнае жыццё вёскі.

Надзя Аксенцюк
Ласінка

Дарагое СЭРЦАЙКА!

Мы з Марысяй ходзім ужо больш года. У нашай вёсцы нядаўна была забава і было многа хлопцаў з Бельска. І вось Марыся вельмі дрэнна захавалася. Яна танцавала цэлы вечар то са мною, то з хлопцамі з Бельска. А калі мы ходзім з ёю і думаем пажаніцца, дык гэтага не павінна быць. Ідучы дамоў, мы з Марысяй пасправаліся і цяпер ужо 2 тыдні не гаворым, я чакаю, каб Марыся выясніла мне, чаму так зрабіла, а яна чакае, каб я першы папрасіў прабачэння (так гаварыла майму сябру). Рассудзі, Сэрцайка, хто з нас мае рацыю?

Колька
з вёскі М
у Бельскім павеце.

Дарагі Коля!

Безумоўна, рацыю мае Марыся. Нічога ж ёй не сталася, што яна танцавала і з табою і з хлопцамі з Бельска, якія запрашалі яе да танца. Кожная культурная дзяўчына танцуе на забаве з тымі, хто запрашае (за выключэннем, калі хлапец п'яны, дрэнна захоўваецца і т. п.). І хлапцу не будзе прыемна, калі дзяўчына яму адмовіць танцаваць, а пойдзе з другім. І таму ты, Коля, павінен першы памірыцца з Марысяй, бо нетактоўна паступіў з ёй, не маючы рацыі, і на будучыню не рабі сцэн з такіх рэчаў. Гэта, Коля, яўная рэўнасць, і гэта ўжо ў нарачэнстве (?) нядобрая рэч. Хуткай згоды жадае вам

СЭРЦАЙКА

КІНО

ПРАГРАМА на 18 — 24.II.1963 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Jazz, jazz, jazz" (angl.), 19—21. „Alibi nie wystarcza" (czeski), 22—24.

Кляшчэлі
„Król strzelców" (polski), 19—21. „Artysta do wszystkiego" (radz.), 22—24.

Навасады
„Marynarz z Komety" (radz.), 23—24.

Нараў
„Noc szpiegów" (franc.), 20—24.

Нараўка
„Przeciwnicy" (angl.), 20—24.

Чаромуха
„Jazz, jazz, jazz" (angl.), 19—21. „Uskrzydleni" (NRD), 22—24.

Чыжы
„Bestia" (węgierski), 20—24.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Jawdokia" (radz.), 20—24.

Бранск
„Kto sieje wiatr" (USA), 19—21. „Mężczyźni na wyspie" (polski), 22—24.

Орля
„Tragiczny zamach" (jugosł.), 20—24.

Райск
„Tomcio Paluch" (meksykański), 20—24.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Tajemnica zielonego boru" (radz.), 19—21. „Dwaj panowie N" (polski), 22—24.

Міхалова
„W. I. Lenin" (radz.), 19—21. „Ożeniłem się z czarownicą" (USA), 22—24.

Супрасль
„Pan i astrolog" (czeski), 19—21. „Dziewczyna z dobrego domu" (polski), 22—24.

Чорна Беластоцкая
„Majowe gwiazdy" (czeski), 19—21. „Ciao, ciao, Bambino" (włoski), 22—24.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Morderca mieszka pod 21" (franc.), 19—21. „Alibi nie wystarcza" (czeski), 22—24.

Мілейчыцы
„Paragraf i miłość" (hinduski), 19—21. „Ostatni świadek" (NRF), 22—24.

Нурэц
„Tajemnica zielonego boru" (radz.), 19—21. „Dwaj panowie N" (polski), 22—24.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Śladami Ikara" (radz.), 19—21. „Dom bez okien" (polski), 22—24.

Сухаволя
„Dziewięć dni jednego roku" (radz.), 19—21. „Rzeczywistość" (polski), 22—24.

Шудзялава
„Tata, mama, córka i zięć" (radz.), 20—24.

Янаў
„Ruda Julka" (franc.), 19—21. „Aby kwitło życie" (polski), 22—24.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Noc szpiegów" (franc.), 23—24.

Новы Двор
„Telegraficzny pojedynek" (rumuński), 23—24.

Ружаны Сток.
„Kobieta w szlafroku" (angl.), 19—20. „Ludzie i wilki" (włoski), 21—23. „Czarci żleb" (polski), 23—24.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.
Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.
Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7.20 łz. półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.
Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024
Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $. w Europie 5 $ — w USA.
Nakład 5000. BłtK A-2

— КУ-КУ!..

ДАГАДЗІЛА

— Учора я амаль дзве гадзіны спявала ў суседзяў.

— Добра зрабіла, я таксама іх не люблю.

*

ПАМЫЛКА

Кіраўнік адной установы раніцаг з'еў снеданне і пачаў чытаць газеты. Раптам жонка пытае:

— Што гэта ты сёння не ідзеш на працу?

— Няхай яго!.. — вылаяўся муж. — Мне здавалася, што я ўжо там.

*

А НА АБАВЯЗКІ ЗАБЫЎСЯ

«Прашу прыняць мяне ў члены прафсаюза. Абавязуюся выконваць усе правы».

(З заявы)

*

Яўген КРУПЕНЬКА

ПЯРО І ЧАРНІЛА

Пяро чарніла дакарала:
— Каб не было цябе,
Ніколі б кляўзаў
не пісала.

*

ДАБРАЧЫННЫ

Жонка пытае ў мужа:

— Ці зрабіў ты ў сваім жыцці хоць адзін добры ўчынак?

— Вядома, ды яшчэ які, — адказвае муж.

— Які ж?

— Выратаваў цябе ад таго, каб ты ў старых дзеўках не засталася.

МАРЫУШ КВЯТКОЎСКІ

ПА ГРЫБЫ

На рэвізію прыехаў сам начальнік. З Варшавы. І ўсё было б у парадку, калі б пасля абеду начальнік не заявіў:

—Ну, сёння ўсё скончым, а заўтра — па грыбы. Лясы ў вас тут цудоўныя, а для мяне лепей за грыбы нічога на свеце няма...

Наш дырэктар нават збялеў ад хвалявання. Як толькі начальнік пайшоў, сабраў лятучку.

— Ратуйце, — кажа. — Дзе я яму грыбы вазьму? Такое лета праклятае, нават мухамораў няма. Парайце хоць што-небудзь, на прамілы бог!

Становішча сапраўды было няёмкае. А тут, як на ліха, ніхто нічога параіць не можа. Дырэктар раззлаваўся.

— Што за людзі! — хвалюецца. — Дзе ініцыятыва, дзе творчая думка. Раней прыязджала вышэйстаячая асоба, чалавек са штаноў вылузваўся, каб яе хоць чым-небудзь парадаваць. Як зараз памятаю, прыехаў начальнік Курась. Не толькі ў копанцы за свірнам сітам вугроў лавіў, русалку ў натуральным выглядзе выцягнуў. Гэта была арганізацыя! Пагледзелі б вы, як у яго вочкі ззялі. А цяпер, цьфу!..

Нашы запярэчылі. Узялі іх гэтыя словы за жывое. Папрасіў слова пан Банашэк.

— Будуць грыбы, — сказаў ён коратка і ясна. — Давайце машыну і ляцім у павятовы цэнтр. Купім на рынку баравічкоў, а да раніцы так далікатна іх панасаджаем, што сам чорт не разбярэцца.

У якасці добраахвотніка падрадзіўся яшчэ і пан Куська, і атрад з блаславеннем дырэктара рушыў у дарогу.

Дырэктар усю ноч правёў на пасту. Пачало днець, калі здалёк пачулася паляўнічая песня: «У лясы, у лясы, таварыш мой...», а потым у кантору ўваліўся Банашэк. Паспрабаваў аддаць гарцэрскі салют, але махнуў рукою і, неміласэрна заікаючыся, далажыў:

— Баявое заданне выканана! Баравікоў, чарцей, не было. Дастаўлены рыжыкі...

Пасля гэтага схіліў заклапочаную галаву на падлогу, потым упаў усім целам і заснуў.

Часу было вобмаль. Начальнік і асобы, якія яго суправаджалі, ужо чакалі. Прадчуваючы страшэннае, дырэктар сеў у машыну. Паехалі.

Ціха і таямніча шумеў лес. Першым прадметам, на які скіраваў свой позірк пан дырэктар, быў пан Куська, што ашчаперыў, як дзікі вінаград, адзінокі дубок.

Пан Куська на момант расплюшчыў вочы.

— Рыжыкі. Экстра, — шаптаў ён і адразу ж зноў заснуў.

Тым часам начальнік паглыбіўся ў лясны гушчар.

— Ёсць! — весела закрычаў ён, устаючы з каленяў. Са шчырым здзіўленнем глядзеў ён на знойдзены грыб.

— Далі бог, марынаваны! На зубачыстцы...

Дырэктар скамянеў. Але начальнік быў чалавекам. Іншы пачаў бы штосьці падазраваць, пакрыўдзіўся б, ён нічога падобнага. Наадварот. Сабраў чатыры баначкі. А калі ад'язджаў, дык не толькі падзякаваў, а яшчэ сказаў:

— Я прыеду праз тыдзень, няхай будуць адразу ў тары...

ЗЯМЛЯ — САТУРН

Жывем мы, можна сказаць, асцярожна, пазбягаем бед, пакуль іх няма, а тут — калі ласка — не мела баба клопату, дык купіла парася — прынёс пісьманосец «Ніву».

З таго дня ў мяне ад думак галава пухне. З кутка ў куток хаджу, месца не знаходжу і чым заняцца, не ведаю.

Надрукавана ў тыднёвіку пра смерць нашай маці — зямлі і навучна даказана, што праз два мільярды год памрэ жыццё на нашай планеце.

Давядзецца перабірацца на Марс, а я вельмі не люблю пакаваць рэчаў і мяняць месцажыхарства. Чалавек заўсёды пры пераездзе мае шмат клопатаў, а дарога на Марс не блізкая.

Прачытаўшы гэты артыкул, мне стала ясна, чаму ў Савецкім Саюзе выстралілі спадарожніка «Марс 1». Мы таксама, мяняючы хату, спачатку ідзем і разглядваем, як там і што, а потым перабіраемся.

Відавочна пераедзем на Марс з жывым і мёртвым інвентарам, і тут атрымаецца загвоздка. Справа ў тым, што ў мяне ёсць кот. Такі мілы мурлыка, што апісаць цяжка. Каты не да чалавека, а да месца прывязаны. Уцячэ гэты кот з Марса і дзе яго знойдзеш у Космасе? Ды і пераезд на Марс аказваецца лішні. Праз тры мільярды год Сонца так дапячэ Марсу, што давядзецца ўцякаць на Юпітэр. Там таксама не абжывемся. Праз мільярд годзікаў прагоніць нас Сонейка далей на Сатурн, а з маёй адукацыяй жыць на Сатурне пры тэмпературы +1°C — пакорна дзякую. Мы з катом цеплыню любім.

Жывем мы, людзі добрыя, у клапатлівым часе. Жанчыны нервуюць, што не могуць дастаць у абутковых магазінах «казачак», мужчын непакоіць хранічны недахоп грошай, а «Ніва» нам дадае турбот.

З гаспадарчага боку гэты артыкул шкодны. Не будуць людзі брацца за багаты ўраджай, ведаючы, што праз два мільярды год пакінуць гаспадарку.

З пункту гледжання аховы здароўя, артыкул інфекцыйны. Грамадзяне псуюць здароўе і нервы: не могуць высветліць, хто з кім паедзе і якім транспартам.

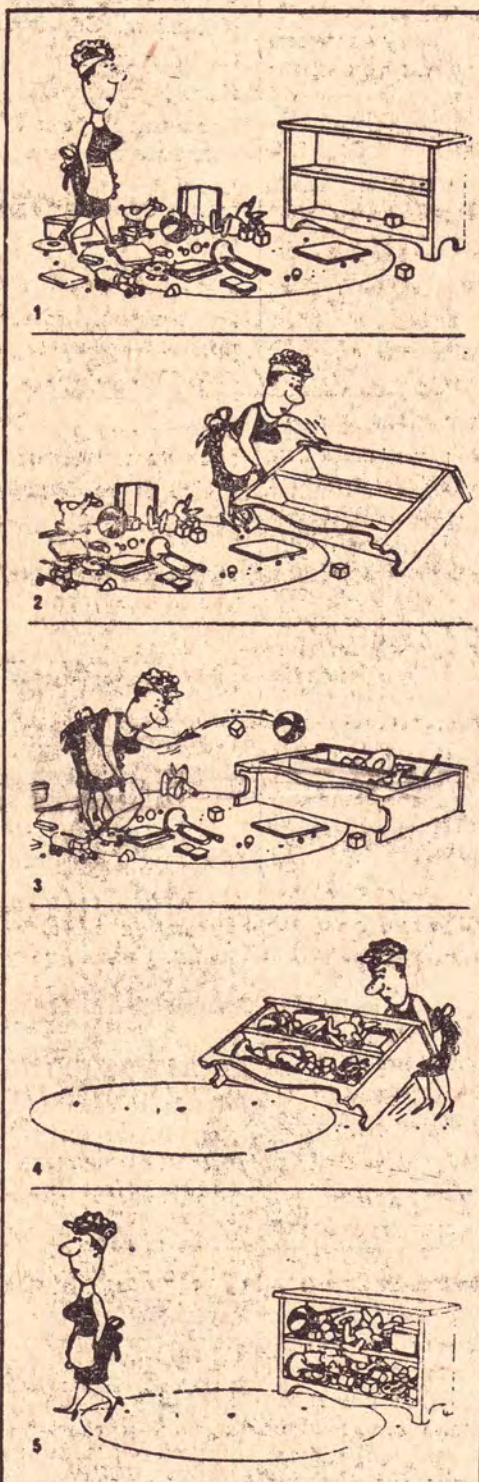
З праўнага боку хваліцца няма чым. Грамадскія рады запусцяць свае абавязкі, будуць толькі выдаваць пасведчанні, у каго колькі зямлі было. Без такой паперкі на Марсе ні вяршка зямлі не атрымаеш.

Толькі адно нас цешыць. Капіталісты страляюць на Венеру. Значыць, туды перабірацца будуць, і мы ад іх збавімся.

Грамадзяне сімпатычныя! Мора ветрам, народ чуткай хвалюецца. Выбіраючы паміж Сатурнам і Марсам, выходзіць: агонь — бяда і вада — бяда, а горш бяды — без агня і без вады.

Вы — як хочаце, а я бягу чамадан пакаваць.

Дзядзька Лявонь

ПАДЗЯКА

— Паважаны грамадзянін, ваш сабака ўкраў у мяне цэлы кілаграм мяса.

— Дзякую, што вы мне гэта паведамілі. Я сёння яму не дам есці.

*

АДПЛАТА

Сусед выцягнуў з рэчкі зубнога ўрача, які пачаў тануць.

— Дарагі чалавеча, як жа табе аддзякаваць за тваю дабрату? Прыходзь да мяне, я табе ўсе зубы без наркі павырываю.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе **Мікалая Мароза** з Новаберазова, Гайнаўскі павет, змяшчаем рускую народную песню

„ВОЛГА, ВОЛГА"

Из-за острова на стрежень,
На простор речной волны,
Выплывают расписные
Острогрудые челны.

На переднем Стенька Разин,
Обнявшись сидит с княжной,
Свадьбу новую справляет
Он веселый и хмельной.

А она, закривши очи,
Ни жива и ни мертва,
Молча слушает хмельные
Атамановы слова.

Позади их слышен ропот:
«Нас на бабу променял,
Только ночь с ней провожжался,
Сам наутро бабой стал».

Этот ропот и насмешки
Слышит грозный атаман,
И могучею рукою
Обнял персиянки стан.

Алой кровью налилися
Атамановы глаза,
Брови черные сошлися, —
Надвигается гроза.

«Ничего не пожалею,
Буйну голову отдам!» —
Раздается голос властный
По окрестным берегам.

«Волга, Волга, мать родная,
Волга, русская река,
Не видала ты подарка
От донского козака!

Чтобы не было раздора
Между вольнымі людьми,
Волга, Волга, мать родная,
На, красавицу прими!»

Мощным взмахом поднимает
Он красавицу-княжну
И за борт ее бросает
В набежавшую волну.

«Что ж вы, братцы, приуныли?
Эй, ты Филька, черт, пляши!
Грянем песню удалую
На помин ее души!»